

Vate

Kovara Kulturî

Dewreyê dîyine, hûmare: 10 (30) Zimistan 2008

Wayîr/ Sahibi

Deniz Gündüz

Mudirê Karê Nuşteyan o Berpirsiyar/Sorumlu Yazışleri Müdürü

Sevda Zelal Gündüz

Serredaktor

Malmîsanij

Redaksiyon

J. Îhsan Espar,
Malmîsanij, Mehmed Selîm Uzun

Seba tîkîlî û aboneyîye:

ljandil@web.de

Lerzan Jandîl

Postfach: 30 21 07

10 752 Berlin / Almanya

Tîkîliya Hollanda

Şukrî Atîk

Poelenburg 30

30 85 KT

Rotterdam/HOLLAND

Tîkîliya Swêdi

Eksättravägen, 186

S-127 61 Skärholmen/SWEDEN

E-mail: espar@bredband.net

Tîkîliya Norweçi

M. Darrêz

Munkegt. 2

0656 OSLO /NORWEÇ

Şertê aboneyîye

Welat serrêk 6 aşmî

Tirkîya: ..... 16 YTL ..... 8 YTL

Almanya: ..... 20 Euro ..... 10 Euro

Swêd: ..... 250 SEK ..... 125 SEK

Welatê bîni: ..... 40 Euro ..... 20 Euro

Vayî: 3 YTL/5 Euro

Îlan

Rîpelêk: 60 YTL/100 Euro

Nêmrîpel: 30 YTL/50 Euro

Çarêgrîpel: 15 YTL/25 Euro

Çap/Baskî: Berdan Matbaacılık

Davutpaşa Cad.

Güven Sanai Sitesi

C Blok No: 239

Topkapı/İstanbul

Adres:

Vate

Katip Mustafa Çelebi Mah.

Tel Sok. No: 18, Kat: 3

Beyoğlu/İSTANBUL

Tel: (0212) 244 94 14

e-mail: butkan@mynt.net

Üç aylık süreli yaygın dergi

www.vateonline.se

Berpirsiyarîya ber nuşteyî ya nuştexî/muştuxe bi xo ya.

TEDEYÎ

Wendoxan rê	3
Murad Canşad, Torn	4
J. Îhsan Espar, Dilopê Zerrî	8
Roşan Lezgin, Hebûn Okçuyî Xelata Jurî ya Taybetî Girewte	9
W. K. Merdimîn, Bezre ra Dare	11
Hebûn Okçu, Mi Bêriya Babê Xo Kerda	13
Omer Ersoz, Heseno Zaza	15
Huseyîn Karakaş, Des û Di Îmamî	17
Mihani Licokic, Zerrî	20
Oktay Ersoy, Kerrey Isporî	22
Akman Gedîk, Çi Taw Şilîye Bivaro	26
Roşan Lezgîn, Riko	29
Ercan Sariççek, Xane	40
Seleh Pak, Bêmale	41
Huseyîn Burke, Kêna Delal	44
Mutlu Firat, Ez û Ti	46
Newzat Dodanij, “Ey ke Bexul Rûmito, O Zi Merdo”	47
Mahmut Arif Ayçiçek, Vêvey Girangîrûn	48
Mehmud Nêşite, Qehremaniya Vita Zingure	51
Celadet Alî Bedirxan, Xumxumê	56
Eli Xaldî, Ma Veynî, Ma Zî Estî	57
Daîmî Bîngol, Sanike	59
Mehmed Selim Uzun, Gûlala Gulxatun	60
Mehmed Eli Nêribij, Halêk Perîşanatey	62
Roşan Lezgîn, Folklorê Ma ra Di Nimûneyî	63
Tekîn Agacik, Şuşe	64
Sîyamend Mîrvanî, Borana Azadî	65
H. Giran, Hemê Way Mi	67
Îdrîs Sekarî, Mi Mi ra Persên!	68
Heydo Keçanic, Bînalî	70
Akman Gedîk, Çend Vateyê Verênan	72
Orhan Zuexpayij, Tarîxê Cebaxçurî	74
Newzat Valerî, Wisar Ame	76
Gulfer Turhalli, Dara Hênî ra Çend Vateyê Verênan û Îdyomî	77
Gawanê Welatî, Dilal	79
Remezaniya Oruç, Ez Kişîyayo	80
Celadet Alî Bedirxan & Aysena Kurdî, Fiqra û Meseleyan ra	81
Lajê Xençerî, Çiqas Rehet a Zazatiye	85
Fihristê Vateyî (Hûmare: 1-30)	86

WENDOXAN RÊ

Wendoxê mayê birêzî,

Hûmara ma ya 30. seba wanîyayîşî ha destê şîma de ya. Ma des hûmaran de reyê fîhrîstê kovara Vateyî neşr kenî. Sey hûmara 10. û 20., na hûmara ma de zî fîhrîst esto. Fîhrîstê 30 hûmaran. Nê fîhrîstî de aseno ke nuştox û wendoxanê ma, kamcîn hûmare de çi nušto. No fîhrîst, bi kilmîye xebata ma û şîma ya 10 serran musneno.

Na hûmara ma de gelek şîr û nuşteyê bînî zî estê. Boka (mela) bi zerrîya şîma bîn.

Ma wazenî çiyêna bîyarî vîrê wendox û nuştoxanê Vateyî: Tayê wendoxî û nuştoxî, ma rê bi dest nusenî. Wina fam beno ke îmkanê nê kesan çin o ke bi komputure yan zî daktîlo binusî, bi dest nusenî. Ma naye fehm kenî labelê nuşteyanê nê embazan ra yê tayêna nînê wendiş. Şîma zanî, ge-ge eke cumleyêk yan zî nuşteyêk ra çekuyêk zî vejîyo manaya tekstî herimîyêna (xeripîyêna). Ma nêwazenî nuşteyê kesî sîrf seba ke bi dest nusîyayo neşr nêkî labelê eke ma nêşêna (bese nêkerd) biwanî, ma bêçare manenî ke nê tewir nuşteyan neşr nêkî. Şîma yê ke bi dest nusenî, xeyrê xo nuşteyê xo wina binusîn ke wa (va) bi asanî (rehetî) bêro wendiş. Şîma rê zehmet nêbo bi nuşteyê xoyê weşî karê ma zî asan bikîn.

Weşîye de bimanîn.

Vate

TORN

Murad CANŞAD

Kênaya Medîna Xatune çend serran ra raver zewajîyabî. Mêrde malim bî, şaristan de niştêne ro. Demê hamnanî kênaya, zama û torno yewkek ameyêne bi dewe, çend rojî biyêne mêman.

Emser nêameyî. Cinîke, kênaya Medîna Xatune, dicanîye biye. Wesêna ke tena lajekî, Emrahî, ruşnenê.

Wexto ke Medîna Xatune xebere girewte ke tornî ruşnenê bi lewê pîrike, dinya biye yê aye.

Roja ke Emrah ame, o şan de pîrike û kalikî ya dest pêgirewt, xal û xalikî kewtî bi dime, pêro pîya şîyî kozikê verêk û bizêkan. Verêk û bizêkî çerdê, meşke şana bi verê fekî, mexel biyê nîşor kenê.

Çitur ke çimê Emrahî gina bi ci, eşq û keyfi ver erzîya we. Çimî bereqîyayî, fek reşt bi goşan. “Dede! Nene!” vat, kozikî ro nata ame bota şî. Kalikî ci rê vat, va xo rê yewê biçîno we. Emrah gêra, çerexîya, dest na bi verêkê sîsikê gilorikinî ra.

Çi wext ke verêk û bizêkî yaban ra ameyî, Emrahî xo eşt bi kozik, verêkê xo de kewt bi kay. Dorme ra ame û şî. Nan da bi ci, Lepika Boverî ra velgo şitin ard da bi ci. . .

Verêkê sîsikî xo da bi Emrahî. Key ke çimê xo ginayêne bi ci, mexel ra têra biyêne, ver bi ci şîyêne; dest û bêçikî liştênê, sere şanitêne bi qorr û singiran, têde kay kerdêne. O wext Emrahî eşq û keyfi ver perrî girê dayêne.

Çimê Medîna Xatune her dem tornî ser o yo. Çi kar û gureyê xo beno va bibo; torn hetê de yo, kar û gureyê keyeyî hetê de yo. Torn lîlika çiman o. Torn çilaya keyeyî yo. Torn nazikê keyeyî yo.

Medîna Xatune şan nêvana şodir nêvana tornî ver o yena-şona. Wazena ke her dem verê çimanê aye de bo. Wazena ke her dem verarda aye de bo, serê zerrîya aye de bo.

Çi heyf ke a û tornî ya yewbînî rê xam û xeşîm ê. Lajek qet kirmanckî

nêzaneno. Medîna Xatune zî tirkî. . . Xora ziwane xo nêşono ser ke vaja “Emrah”. Ci rê vana “Hemra”.

Tenê dilbazîya lajekî esta. Xal û xalika xo de şaneno têver. “Dedee!” vano, xo erzeno bi verarda kalikî, nata-bota cazuyîye keno ke kalik pê şa bibo. Kalik hendeyo ke bese keno çend çekuyanê tirkîyan ano pêser, pê şa beno.

Zaf arzuyê Medîna Xatune esto ke tornî de qesey bikera. Zaf ci rê çetin yeno ke a û tornî ya ziwane yewbînî fehm nêkenê. Wexto ke torn qesey keno, çimê xo fek û rî ra manenê. Hewesê xo bi tirkî ya çin o, feqet sedaya tornî ci rê weş yena.

Medîna Xatune cad kerd, çend çekuyî tirkî musaye. Tirkî û kirmanckî şana bi tîmîyan: “Cîgera mi sen nan yêsin? (Cîgera mi ti nan wenî?). “Verekê mi sen nêreye gêtsin? (Verekê mi ti şonî kotî?). “Ez qeda û bela bigerî uyxusu gelsin? (Ez qeda û bela bigerî hewnê to yeno?)

Keye rew hişyar beno. Her kes şono bi kar û gureyê; hêga, merge, mal û dewar, verêk û bizêkî. . . Karê zereyî esto, karê teberî esto. . . Raver Medîna Xatune zî ge-gane şîyêne bi karê teberî. Feqet torn ameyo nêameyo, keye ra linga xo nêerzena bi teber.

Torn erey hişyar beno. Anegoreyê keyfê xo yo. . . Arayîya xo keno; ge şaneno bi tum û bostanan ge şono domananê cîranan de kay keno ge keweno bi verêk û bizêkan dima. Kotî de beno va bibo çimê pîrike ser o yo.

Medîna Xatune xiz-gewrê şewdirî ra vaşte ra, dest û rîyê xo şutî, şîye bi kulinde. Serê mastî da ya, xavike ser ra girewte, uskurayê mast birna ya: xavike para tornî ya.

Kovik kerd bi fekê meşke, tencik ra mast verda bi ci. Tenê awe çarnaye bi tencikî ra, verdaye bi meşke. Kovik fekê meşke ra vet, hebê quf kerde, fekê aye girê da eşte bi doşa xo, ban ra dûrî ver bi zerdalîyêra dotêne şîye. Binê zerdalîyêre de sêpîyî şanayî pê, meşke eşte bi ci, dest kerd bi ci do şanit ra.

Hîna ke torn nêamebî, verê keyberî de sêpîyî şanitêne pê. Nika banî ra dûrî şanena pê ke torn hewnê şodirî ra hişyar mebo, rinda-rind hewnê xo bigêro.

Medîna Xatune hetê ra kuwena bi meşke ra hetê ra goşê xo keyeyî

ser o yo: nêbo ke lajek hişyar bibo û bibermo. . .

Do ke şanit ra, tepîya meşke eşte bi doşa xo, ver şana bi keye. Hêdika keyberê oda hebê kerd ya: lajek hîna hewn de yo. Do parzun kerd, xapa rûnî xo dest a gilover kerde, eşte bi nalmikîyêka hîraye. Dormeyê banî ra kes-pes û çerikî arê dayî, lojine de çay naye bi ser û dem kerde.

Aylimê ra tepîya lajek hişyar bî. “Ez gonî binê linganê to ra kerî, sen qaxmiş cîgera mi?” (Ez gonî binê linganê to ra kerî, ti hişyar bîyî cîgera mi?) vat û lajek ver bi kenef berd: “Roşta çimanê mi mîzinî bell êtsin.” (Roşta çimanê mi mîza xo bikero.) Dest pêgirewt, lajek berd bi hênî. Da fisknayene, pîrnika ey kerde pak, verê çirrike de dest û rîyê ey şutî.

Xonça naye ro. Nan, xavike, çaydane û îskane ardê, çay kerde bi îskane, şeker eşt bi ci û fîsna werê. Zaf fîsna werê ke çay tenê bibo serdine. Loqmeyê nan fîsna bi xavike ra, na bi fek a. Lajekî giran-giran loqme fekê xo de ard û berd, çitur ke zerrîya xo çin bo qilotna ro. Loqmeyo dîyin nêwerd. Destê pîrike verê fekê xo ra bota da. Milmîlîya û çîyê vat. Medîna Xatune fehm nêkerd ke se vano.

Kewte bi telaşê. Ameye-şîye, teba ziwanê lajekî ra fehm nêkerd. Lajekî lewî verdayê ro, fek nênano bi tebayê ra. Ey ra persaye:

“Ez ci rê bimirî cîgera mi, sen yêmesin?” (Ez ci rê bimirî cîgera mi, ti nêwenî?)

Lajek xulxulîya, Medîna Xatune ancîna tebayê fehm nêkerd. Şîye, xapîka tezîye ra rûn kerd bi leteyê nanî ra, ard da bi ci. Lajekî nan girewt xo ra dûrî eşt bi erd.

Destê Medîna Xatune pistin de girêdaye mendî. “Bismîlla, bismîlla, bismîlla!. . . No lajek çayê wina keno?” vat û nêzdîyê ey bîye, girewt bi verarda xo. Lajekî şana bi çizayîş, lepê xo eştî bi puşîya pîrike, por û rî ruçiknayî.

Medîna Xatune “Wîy dayê, wîy dayê, wîy dayê!. . .” vat û lajek na ro, ey ra kewte dûrî.

Emrahî lingî kuwtî bi erd ro, şana bi bermayîş. Bîye çize-çiza xo. Çizeno ke çi çizeno! Serê xonça ra îskane girewte, xil kerde bi pîrike. Nêverdano ke nêzdîyê ey bo. Medîna Xatune di-hîrê çekuyî tirkî ard pêser û vajîyaye:

-Ula sen nê îstersin! (Lawo ti çi wazenî!)

Lajekî veng dardo we, hetê ra bermeno hetê ra çizeno hetê ra “xul-xul” çiyê vano. Sey laserî hesiran keno bi war. Bermayîş û çizayîşê tornî kardî şana bi zerrîya Medîna Xatune. Ne eşkena nêzdîyê ey ba ne eşkena ca de verda şora. Bîye kemere û mende. Keleberme bîye û hesirî piro rezayî:

-Lawo lajê kutikî, ti mi ra çi wazenî?!

Axirî xo eşt bi keyeyê cîranî, veng da bi kênaya azebe. Kêneke tirkî zanitêne. Çitur ke çimê aye gina bi ser û seketê Medîna Xatune, gonî esteyan de bîye ziwa, nefes bi ci birîya:

-Nacnî se bî!?

-Erê kêna mi, Heq xeyra xo vajo; o hurdîyê ma bîyo adiro sûr, ez nêzana se vano.

Her dîyan taf de xo eşt bi dîyarê Emrahî. Lajekî xo şanito bi qirneyê, rîyê xo çarnayo bi dêsî û bermeno. Kêneke persaye:

-Emrah ne var, ne oldu?

Bîye nêzdî, hesirî kerdî pak. Çapulki ameye bi erd:

-Ne oldu kurban olam?

Lajek hebê bî aş:

-Yoğuuuur. . . , vat.

-Yoğurt istiyorsun?

-Hee. . .

-Tamam ağlama, şimdi sana yoğurt getirecem.

Çimê Medîna Xatune her dîyan ra mendê. Kêneke gêraye bi aye ser:

-Nacnî, mast wazeno, vat.

-Mast wazeno?! . . . Wîy eza kore! Wîy eza zalime! Wîy eza xafila destkewtayîyel. . .

Tasê mast ard, Emrahî koçike girewte nêzeliya bi ci. Medîna Xatune vejîyaye bi teber. Şiye çengeyê banî, çokan ser o nişte ro, piştîya xo şanaye bi dêsî. Hesirî kewtî bi çiman, va:

“Wîy Heqool! . . . No çi dewran o? Ti canê mi bigîre!

08.09.2005

DILOPÊ ZERRÎ

J. Îhsan ESPAR

Lewî estê
miz ê, şerabî
pîroz ê, afrodîtî
zergûnbîyayîşê eşqî de
raste-rast çêleyê adir ê
binê heme asmênan de

Çimî estê
zeng ê, deryayî
sermest ê, efsûnkî
awirê nazşîrinî
wêran kenê heme çiyî
her zemînî ser o
heme mewsiman de

Qisayî estê
zelal ê, krîstalî
hîsdar ê, şîirkî
cewherê mezgî,
ahengê vengî
û sey zerrnê safî,
sey yaqutê sûrî
vêrenê
dîwanê heme homayan de.

HEBÛN OKÇUYÎ XELATA JURÎ YA TAYBETÎ GIREWTE

Roşan LEZGÎN

Kitabxaneyê domanano ke bi nameyê “Navenda Kitêb û Çanda Zarokan ya Astrid Lindgren”e hetê “Weqfa Kurdî ya Kulturî li Stokholmê” û komeleya “Umut Işığı Kadın Kooperatifi” ra roja 05.10.2006 de, Dîyarbekir de abîyo, bi munasebetê seserrîya bîyayîşe nuştoxa

Wayîrê xelate Hebûn Okçû

hîkayeyanê domanan a namdare Astrid Lindgrena swêdije, waştibi “Musabeqaya Hîkayeyan a Astrid Lindgrenê” organîze biko. Goreyê îlanê na musabeqa ra, musabeqa bi di lehçeyanê kurdkî, yanî bi kirmanckî û kurmanckî cîya-cîya virazîyayne. Domanê ke emrê înan diwês ra hetanî heştês o, şaynî dekewê na musabeqa. Roja muracatî ya peyêne 20 êlule 2007 bî. Hîkayeyê ke seba musabeqa biameyne, ganî

mîyanê aşmêk wextî de hetê komîsyonanê jurî ra biameyne weçînayîş û yê ke bikewtêne derece, 20 oktobre 2007 de bi viraştişê şenayîyêk ganî biameyne xelatkerdiş.

Labelê çî heyf ke bi lehçeya kurmanckî tu (çi) hîkaye seba na musabeqa nêameybî. Bi lehçeya kirmanckî zî tena Hebûn Okçu dekewtbi na musabeqa. Verê cû di hîkayeyê Hebûn Okçuyî kovara Vateyî de weşanîyayî, coka o nuştoxê tewr ciwan ê na kovar o.

“Navenda Kitêb û Çanda Zarokan ya Astrid Lindgren”e bi munasebetê xelatkerdişê Hebûnî, roja 24 teşrîne 2007 kitabxane de yew merasîm viraşt. Merasîm de bi qasê da-vîst domanan, “weli”yê înan, gelek mêmanê cayî (yerli) û xerîbî amade bîy. Verê, xebatkarê kitabxaneyî Mahmut Yurukî derheqê organîzekerdiş û netîceya musabeqa de qisey kerd û malumat da. Dima ra, nameyê jurî ser o hîkayenuştox Dilawer Zeraqî derheqê xelatkerdişê Hebûnî de malumat da. Ey ra dima zî sereka komeleya “Umut Işığı Kadın Kooperatifi” Zeynep Şükran Canoruçe xelata jurî ya taybetî daye Hebûnî. Badê ke Hebûnî xelata xo girewte, sipasdarîya xo îfade kerde û va, “Mi hes kerdêne ke zaf kesan hîkayeyî bişirawitêne û reqîbê mi bibîyêne”. Û hîkayeya xo ya bi nameyê “Mi Bêrîya Babê Xo Kerda” beşdaran rê wende(*).

Badê ke Hebûnî hîkayeya xo wende, Gülseren Engströma ke Swêd de perwerdekara domanan a derheqê muhîmîya zîwanê dayîke de qisey kerd û derheqê rewşa perwerdeyê bi zîwanê dayîke yê Swêdî de gelek malumatî day. Gülserene va, “Kesê xerîbî yê ke nika Swêd de yê, % 50ê înan domananê xo hem bi zîwanê swêdkî û hem zî bi zîwanê dayîke perwerde kenê, % 50ê înan zî tena bi yew zîwanî perwerde kenê. Êyê ke domananê xo bi di zîwanan perwerde kenê, înan muhîmîya dewlemendiya kulturî û muhîmîya zîwanê dayîke baş fehm kerda.”

Badê ke merasîm qedîya, sitîya Andrea Karlssona ke kênaya konsolosê Swêdî yê Tirkîya Ingvar Karlssonî ya û mêmananê bînan Hebûn Okçu pîroz kerd.

(*) Ma na hîkaye na hûmare de weşanenî. (Notê kovara Vateyî.)

BEZRE RA DARE

W. K. MERDIMÎN

Bezre ra dare
Dare ra bezre
Hem dare hem bezre. . .
Her bezre de darêk nimite ya
Bezre ra heta dare
Ca û mertebeyî estî
Her merdimêko ganî
Goreyê xo bezreyêk o.
Yan bezre maneno
Yan zî beno darêka weş û girde
Teyr û tûr, mar û mûr aye ra fayde vînen
Gama ke,
Pê cehd û xeyret,
To sereyê xo dejna
Ereq vet
Niyetêko baş mojna
Bezre beno dare
Fêkîyanê neweyan
Pê hezaran bezreyan
Newe ra ano war
Eke kede û emeg
Ereq
Çin bo
Bezre puyeno, çin beno
La,
Çi heyf ke zafiyê însanan
Sey bezreyî
dayîkê xo ra benî
Heta peynî bezre manenî

“Ne serê serradî ne binê pirojine”
Emrêko peymawite vîyarnenî.
Bêqîymet û erjan
Ne xo rê ne çewî rê
Havilê înan nêbena
Werreyê ê merdimî ke xo şînasneno
Goreyê hewl û qewetê xo
gaman erzeno
Zerreyê bezrî de
Dara nimita vîneno.
Hem xo rê
Hem qewmê xo rê
Hem naverî rê hem weverî rê
Hem tîyayî rê hem ucayî rê
Fêkîyan dano. . .
Baş o,
De hinî kam bezreyê cuyê xo
Pê hêvî û roşn û nîyetî başî
awe dano
Miqate beno
Dareka rinde werizneno
Emrêko semeredar
Hem o bi xo aye ra xeyr vîneno
Hem şar
Sewbîna,
Eke bezreyê xo puyna
Emrê xo badihewa vîyarna
Poşmanîya tewr peyêne bêfayde ya
Wexto ke “Awe amey û arê berd”
Hinî zanîkuwayîş
Hesrê poşmanî rişnayîş
bêqîymet ê.
Çi heyf!

Gulane 2007

MI BÊRÎYA BABÊ XO KERDA

Hebûn OKÇU

Eyro roşan o. La qet keyfê mi çin o. Mi nêwaştêne ke roşan bo. Ez vana qey tîya ra pey zî go qet keyfê mi çinî bo.

Ez qet halê xo baş nêvîna. Û mi rê roşanî zî weş nîyê, “Roja Babîyan” zî weş nîya!

Çirê mi rê weş bê? Ti vanî qey babê mi keye de yo, ez go sey tutanê bînan şî destê babê xo. Babê mi rîyê mi maçî bikero, mi bikero verara xo, mi ra hes bikero. . .

Tutê bînî heme roşanê babê xo pîroz kenê, destê babê xo de gênê, şîne geyrenê, şeker danê arê. La ez xo rê tenya ya. Qet zerra mi nêşîna şeker. Babê mi, mi rê şeker ra zî weşêr bi. La nika ez bê babî ya! . .

Tutî heme bi kincanê xo yê neweyan gêrenê. Huyenê, keyf kenê.

Eke babê mi tîya bibêne, mi rê zî kincî girewtêne. Mi ra hes kerdêne. Mi zî ey ra hes kerdêne.

Tam roja roşanî bî. Şefeqêk rew, ma heme hewn de bîy. Înan bi gurme-gurm berê ma şikit. Înan pê qundaxê tifingan dadî û babê mi kuway. Pay geyray ca û livînanê ma ser. Werd û pêwerdê ma edim kerdî. Pay geyray şekerê ma yê roşanî ser. Her çîyê ma bin ê postalanê xo de pelixna. Û înan babê mi girewt berd. Babê mi şî û şî. . .

Ma se kerdibi? Guneyê ma çî bi?. . . Babê mi se kerdibi? Babê mi çî sûc kerdibi?

Babê mi her tim vatêne “bi zîwanê xo qisey bikerê. . .”

Ma zîwanê xo ra hes kerdêne. Zîwanê her kesî înan rê weş bi, zîwanê ma zî ma rê şeker bi. La ê amey, pay geyray şekerê ma ser. Û keyê ma de, ma kuwayî. Înan babê mi zî girewt berd. Şî û şî. . .

Sûcê babê mi çî bi? Ma berê kesî nêşikîtibî, ma zîwanê kesî yasax nêkerdibi, ma kes keyê ey de nêkuwabi! . .

Eyro hewna roşan o. Eyro roşanê şeşine yo ke babê mi çin o. Çirê ez

zî sey tutanê bînan nêşkena vajî “baba”? Çirê ez nêşkena babê xo maç bikerî? Çirê babê mi zî mi maç nêkeno? . .

Înan babê mi girewt berd. Babê mi şî û şî.

Ma se kerdibi? Guneyê ma çi bi? Înan ziwane ma yasax kerdibi!

Merdim çirê ziwane yewnayî yasax keno?

Ma zî waştêne bi ziwane xo qisey bikin.

Ma kurdî bîy, ê tirkî bîy. Ziwane ma kurdkî bi, ziwane înan tirkî bi.

Wa nameyê her kesî ey rê, ziwane her kesî wa ey rê bo. Welatê her kesî wa ey rê bo. Se beno, qey qîyamet wurzeno?! Qey dinya de ca beno teng?!

Gelo ma çirey kesî ra vatibi ke îlahîm şima gerek bi ziwane ma qisey bikê? Ney! Ma vanê, wa her kes bi ziwane xo qisey bikero.

La înan babê mi girewt û berd. Babê mi şî û şî.

Ez êdî kamî ra vajî “baba”? Kam beno babê kamî?

Babê merdimî tena yew babê yo. Mi bêrîya babê xo kerda. Ez babê xo wazena.

Babê mi bidêne mi û destê xo zî medêne ziwane mi!

Dîyarbekir, 24.12.2007

HESENO ZAZA

Omer ERSOZ

Qeflê teyrûn koto kûno ⁽¹⁾
Seydar vicya, seydar gûn o
Şuxulnenî tifingûno
Heywax lorî, bira lorî
Ti hêna kotî ma vîrî.

Laşê teyrûn bîyo nûno
Şima kişyên şûmê şûn o
Çimûn akir cahîl-cûn o
Heywax lorî, bira lorî
Ti hêna kotî ma vîrî.

Dişmin bi har û wilwilya
Her weslê to gwîn ⁽²⁾ edilya
Zere w cîger de gwîn qilya
Heywax lorî, bira lorî
Ti hêna kotî ma vîrî.

Qey sûr kena a gulê mi?
Hona nişina kilê mi
Gazî, hawar da dilê mi
Heywax lorî, bira lorî
Ti hêna kotî ma vîrî.

---

1. *kûn*: koyan

2. *gwîn*: gonî

Yew teyr koto şewa xeyrûn
Derê Zîyaret r' bi cîrûn
Qeday' to bigêrî heyrûn
Heywax lorî, bira lorî
Ti hêna kotî ma vîrî.

Gwîn xemelya Hesên Zazûn
Şehîd kirdûn o, Homa zûn
Rîşîrin, delal' umbazûn
Heywax lorî, bira lorî
Ti hêna kotî ma vîrî.

Oxir bo heval, oxir bo
Homa teala tewr' to bo
Xeyal teyrê mi koyûn bo
Heywax lorî, bira lorî
Ti hêna kotî ma vîrî.

Çewlîg, 03. 12. 2007

DES Û DI ÎMAMÎ

Huseyîn KARAKAŞ

Maya mi û pîyê mi wendena xo çin bî. Feqet maya mi kî pîyê mi kî aşmî û rojî yew bi yew hesab kerdêne û Gaxan ra bigîre heta Îmaman kamcîn roje kamcîn a pêro zanênê. Rojê Xizirî û yê Îmaman, ez zanûn nêzanûn may û pîyê mi pêro girewtêne. Raya elewîne de îman û îqrarê xo zîyade bî.

Yeno mi vîr û nîno mi vîr keyeyê ma de yew kitabêde qalind bî. O kitab kotî ra amebe, kamî ardibe keyeyê ma? Na babete de mi teba nezanêne û kesî ra kî pers nêkerdêne. Feqet kitab keyeyê ma de bî û şewe-şewdir tim mi dest de bî. Qapaxê serî de des û di fotografê merdiman bîyay. Fotografan pêrunê ser o wa çiyêde sey çite bî. O dem ez hema domanek bîyo û wendişê mi çin bî. Mi rojê fotografê serê kitabî musnay maya xo û ez persû:

-Dayê, nê merdimeka çay çite eşta xo ser?

Maya mi qet xo nêçarna, rî kitabî de seyr nêkerd û wina xo ver vajîye:

-Sey pîyê to serê xo bîyo keçel coka, vat û tenê bêveng mende, reyna vajîye:

-Ez çî zanûn biko, biko!

Vatena maya xo ra tepîya mi xo xo de hesab kerd ke vatena aye ca de ya. Çunke porê pîyê mi rişîyaybe û naye ra ey şewqayêde pan a panckinarine şanêne xo sere. . .

Wext ame wext vîyart, serrê mi bîyay tamam û ez rusno mekteb. Mekteb de her çî tirkî bî. Mi kî qe tirkî nêzanêne. Serra yewine mi zaf tengasîya girane ante ema giran-giran ez ziwanê tirkan musû û pira-pira wendene-nuştene kî. O wext ez resto ferq ke kitabo ke keyeyê ma de, tirkî yo û manaya nameyê xo kî Des û Di Îmamî yo. Mi maya xo ra vat:

-Dayê no kitab kitabê Des û Di Îmaman o.

Maya mi da zonîyê xo ro û çîkê:

-Wu da! Wu da! Wu da! Nê ez qida, kitabê Des û Di Îmaman çutur beno?!

-Haq bo dayê, rastî von. Aha na wo ser a nuşte yo, mi vat û dima kî mi bêça xo nê fotografê ke qapaxî ser a û yew bi yew musnay aye:

-Aha no yê Hezretî Uşênî yo! No yê Hezretî Hesenî yo, no kî yê Hezretî Alî yo!

Maya mi kitab mi dest ra girewt, lew na fotografan ra û berd çareyê xo. Dime ra kî xo çarna ra asmên, destê xo rakerdî û amê ra ziwan:

-Haq! Dela keyberê to wo!

O kitab mi ge-gane pel bi pel çarnênî û wastêne ke biwanî. Feqet çiqas ke biwanî kî mi ey ra teba fehm nêkerdêne. Ancîna kî werêfîştene ra pey nevinêtêne.

Rojê mekteb de dersa dînî bîye. Malim derse de persa:

-Domanêno, heqî çend tene yê? Êyê ke zanê destê xo wedarê!

Siraya ke ez ser o ronîştî yo, ver de bî. Mi teleban pêrunê ra aver destê xo rind kerd berz. Sewbîna kî kesî dest nêdardbi we.

Malimî heto peyên ra domanan ser ra çimî fetelnay û çimê xo çitür amey ginay ra mi, vajîya:

-Şimayê ke dest nêdardo we, şima nêzanê heqî çend tene yê?

Kesî veng nêfîşt ra xo. Telebeyan pêrunê verê xo de nîyadêne. Ez xo xo de winî bîyo keyfweş ke, zereyê mi ra amêne ke bihuyî.

Malim hêrs bî, xeylê qesey vatî û tewr peynî de kî gêra ra mi ser:

-Lazê mi, bê tîya, xo biçarne ra nê temebelan ra vaje. Heqî çend tene yê?

Ez bi rîyo huyayî siraya xo ra vejîyo şîyo verê malimî de mi xo çarna ra domanan ser, vat:

-Heqî des û di tene yê malimê mi.

Malimî sifte fehm nêkerd. Ame verê mi, vat:

-Reyna vaje!

-Des û di yê malimê mi!

Riyê malimî bi kîrr û kewe, cayê xo de winî bî huşk mend. Viçê tepîya vat:

-Çitür des û di? Ti kotî ra zanî?

Mi vat:

-Keyeyê ma de kitabê esto, mi ê kitabî de wend.

-To çitur wend, seba Heqî se vano?

-Zaf çîyan vano, malimê mi. Ser o kî fotografê heqan estê, maya mi tim lew nana pa û duayan kena.

Teseliya malimî kewte, vat:

-Şo cayê xo.

Mi hîna cayê xo nêgirewtbe ke, mi nîyada ey kî cetwel girewt ame verê mi, vat:

-Destê xo derg ke!

Mi destê xo derg kerd, des û di cetwelî day lepa mi ro. Dima gêra ra domananê bînan ra yew bi yew persa:

-Hela vajerê, çend heqî estê?

Domanan tayêne hewt vat, tayêne heşt vat, tayêne kî biaqilîne kerde tenêna cêr ra vat. Kamî ke çend teneyî vatî, malimî hende cetwelî day piro.

Bartin, B-24

26.11.2002

ZERRÎ

Mihani LICOKIC

Min nêzanayne zerrî çî ya,
Min vatêne belkî yarî ya.

Wexto ke kes gêno zerrî,
Zêr û sêm kê çim de herr î.

Adir tafinena zerrî,
Kile û pêtî serê serî.

Ger pê resê her di zerrî,
Zey lafok ew dar û berî.

Dinya ra bêxeber benê,
Bi pê şa, mest û kerr benê.

Dirrik û telî nefel benê,
Darê wişkî, bipel benê.

Yenî zûray, bi aw ber benê,
Bê zar lalî, bixeber benê.

Gul û nêrgizî xo şanê tê,
Boy vila kenê û şanê pê.

Derdê zerrî kes nêvîno,
Yew pirêno adirên o.

Min da xo ra û ez sota,
Ez kebab bîya û ez kota.

Eno yew derdo giran o,
Hekîmî het çin o dermano.

Hamew min ser cinêr kerda,
Ez bêhiş, kerr û gêj kerda.

Ez bisilm û kafir kerda,
Ez camî û dêre ro berda.

Mecal û taqetê m' nêmend,
A ez kişta, bikul û derd.

Ez helnawa bi dîlberî,
Ez kerda welî, berda herrî.

A sorgule, nefelê mergan,
Ez sota bi gilane dergan.

Bîya şewderê şewanê dergan,
Bîya werdê heş û vergan.

KERREY ISPORÎ

Nizdîyê di serrî bi ke ez nêşîbîya dewi. Nara mi zaf bêrîya dewida xo kerdibî. Ez inî (nê) di serran mîyan de yew şaristano xerîb de xebitîyayne. Wexto ke ez par (hamnanê 2007î) şîyo dewida xo, mi tikê çî cadê jîn (înan) de nêdî, biney bedilîyaybî. Verê wexto ke kes (kê) şînê dewi, eynîyê dewi ser o di hebî kerreyê topikinî bîy ke jîn ra vatênê “Kerrey Isporî”.

Oktay ERSOY

Ina (na) raya ke ez şîyo dewe, mi ay kerreyo entîke ca de nêdî, ez tede zaf dejayo. Ayê kerreyî wextê kalikandê ma ra weyra (uca) bîy. Yeno vîrê mi ke, wexto ke ma gede bîy, ma şînî cor, ma şînî ayê kerran ser. Bindê lewedê Kerrey Isporî de -kerreyo ke hetê eynîyî ra yo- yew quli bî. Aya quli mîyan de yew serwkî bî. Berzeya berê quli yew metre bî, herayeya berê quli zî yew metre bî. Kes wexto ke şînî miyandê quli, têvera sera-ser serwkî bîy. Mîyanê quli diwês metrekeyî bîy; hîrê metreyî herayey, çar metreyî dergey, di metreyî zî berzeya ja (aye) bî. Merdim tede raşt bînî. Ina quli pey destan virazîyaya. Vatişan gore, armenîyan viraşta. Merdim ti ra oynîyeno (ewnîyêno), tede (ecêb) maneno. Kes vano eceba ina quli senî virazîyaya. Mileta armenî mileta zaf senetkar a. Xora dewa ma Hopî⁽¹⁾, verê dewa armenîyan bîya. Armenî tede ronîştê.

Ez ewta (tîya) şima rê behsê yew meselada Kerrey Isporî biko: Vatişandê marda mi gore, pancas û panc serrî ra ver -ay wext maya mi hema newe hameya dinya-, yew Sefer Çawiş bi. Semedo ke nameyê pîyê jey (ey) Ehmed bi, ti ra vatênê Seferê Ehmoy. Ehmo lajê Kerîmî bi. Zerra Sefer Çawişî kewta datkeynada jey Eysi. Ja ra zî vatênê Eysi Îsê Kerîmî. Ehm û Îs birayê yewbinî bîy.

1. Hopî, yew dewa Pîranî ya.

Sefer Çawiş rojî şono Eysi wazeno, ja danê bide (ey).

Beyntar ra biney wext vîreno, fesadî kwenê beyntardê jîn, jîn yewbînî ra serd kenê. Eysi pa nêvindena û şona keyeyê pêrdê xo. Beyntar ra yew serri vîrena, yew şew Sefer Çawiş şono qulda Kerrey Isporî. Çar şewî weyra maneno. Dewijî zî vanê qay o şîyo şaristan. Yew roj Eysi kina ⁽²⁾ awi gêna şona awi. Hesabandê ja gore zî Sefer Çawiş dew de nîyo, şîyo şaristan. Sefer Çawiş qulda Kerrey Isporî ra sereyê xo vejeno, oyniyeno ke Eysi kina awi finaya mîyanedê xo ser û ha şona eynî ser. Quli ra vejîyeno şono ke ja tebîşo bero, Eysi jey veynena, vazdana şona Hewşê Eynî. Hewşê Eynî binê eynîyî de yo; tede vîst heb kuçelan (kuşlon) bi, cenî her roj şînî weyra cilî şitênê, sereyê xo şitênê. Ray-ray zî camêrdan weyra sereyê xo şitênê. Oyniyeno ke cenî virt û viran ê, ha sereyê xo şiwênê. Weyra vano, “Cenînê! Şima pêro may û wayê min ê” û Eysi fineno xo pol, beno keyeyê Tîlî Begî. Weyra newe ra dewa girê dano û ja gêno beno keye.

Yew waya Eysi bî, nameyê ja Guli bî. Mêrdeyê ja, ti ra vanê Ezîzê Xoni. Ezîzê Xoni fesadey keno, veranêdano in (nê) xo rê pê bikê; jîn yewbînî ra aqitneno. Ezîzê Xoni ona (wina) keno ke, vano mele ez Eysi biradê xo rê bigîro.

Merdimê keyneki Sefer Çawişî rê gerre kenê, danê mehkema Pîranî.

Rojê mehkema, Eysi, maya ja Fata Îsê Kerîmî, pîyê ja Îsê Kerîmî, xalê ja Husê Îbîşî rayîrê Pîranî ser nanê û rayîr kiwenê şonê. Sefer Çawiş û di imbazê jey, Fikoyê Xayîbî û Zekoyê Bedrî Begî jîn veynenê. Inî kenê ke şorê vernîya jîn, destê Sefer Çawişî nêşono tifingî ser, imbazandê xo ra vano “şima şorê”. O xo eşkera nêkeno, jîn ra vano “şorê ja bikişê”. Fiko û Zeko, Derey Mêleki de yan zî Katûk de vera Eysiyanan gênê, tifingan tadanê jîn, veranêdanê ke xo têdê. Eysi jîn ra vana:

-Zeko, Fiko, mi kerd dinya, mi se kerd şima?

Çi fayde ke in ja nêgoştarenê. Fiko ja tebişeno, Zeko zî tifing panano. Û danê piro remenê şonê.

Piyê ja şono xebere dano qereqolî. Cendirmeyî yenê ja hewa nanê xestexaneyê Dîyarbekirî. Rojo bîn îfadeyê ja gênê. Eysi îfadeyê xo de vana:

---

2. *kin*: Posteyê heywanan (sey bize û bizêkî) ra virazîyeno û awe dekenê.

-Fikoy ez tebîsto, Zekoy zî tifing mi ra na.

Û êrey der zî mirena.

Wexto ke Eysi mirena, maya ja ina deyri finena ja ser:

Eyşona min! Eyşona min!

Şefeqê sibay piro daynê

Eysi neynikê xwi ronaynê

Biska sîyay tadaynê

Rayîrê Pîronî kudênaynê

Îsî veynda Husî daynê

Xeta Katukî piro daynê

Derey Mêleki resaynê

Zekoy veynda Fikoy daynê

Fikoy veynda Zekoy daynê

Eysi ro vejyaynê hezey vergî

Ja ra naynê darba mergî

Era naynê paştî ser

Eyşê, Eyşê, Eyşona min!

Leyîra min, cîgera min!

Ma rayna ageyrê behsê Kerrey Isporî ser:

Zaliman ayo cayo tarîxî rijna. Makineyê kerraşikitişî; dozer û kepçeyî berdî, pey Kerrey Isporî şikit û wîrdi-weli kerd. Inka (nika) kê şonê ay kerrî ra oynîyenê, ti ra qet eser nêmendo. Ay cayo ke verê Kerrey Isporî bi, inka req û rut o. Homa zano ay verênan aya qula Kerrey Isporî çiqas wext de viraştibî û çiqas ereqê xo weyrayî ser o rişnabi. Eceba senî viraştibî, pey çiyî viraştibî? Çiqas însan tede xebitîyabi, çi êş û zehmet tede antbi ke yew cayo onawa (wina) weş virazê? Ay zalimanê ke Kerrey Isporî dabi rijnayîş, eleqeyê jîn û însanetey çin bi.

Mi verê zî vatbi, qula Kerrey Isporî armenîyan viraşta. Herê, mileta armenî mileta senetkar bî. Dewida ma de zaf cayê tarîxî estî. Eyro onasar (winasî) însanê zalimî, senîhewa (çitur) ina keda ke mileta verêni daya, yew ray de erd ra yew kenê?!

Ina meselaya Kerrey Isporî ra zî fehm beno ke, însan yew ca de çend

dest ra yeno çîyo weş virazeno û cayo bîn de zî însan şono rehet-rehet rijnenê.

Rijnayîşî ra ver Kerrey Isporî

ÇI TAW ŞİLÎYE BIVARO

Akman GEDÎK

çi taw şilîye bivaro
merdene êna mi vîrî
emrê mi beno emrê yew perperikî
teynabûne êna mi vîrî
maya mi êna mi vîrî
bena mêmanê hewnanê mi

porê mi de di destî cêrenê
seredejanê mi vindeno
çimê mi serê yew îni de
yew kalê sipîyî vînenê
ez nêwazen destê maya mi
vîndî bê xeyalanê mi de
ez bêkes manen
serran ra nat

roj vejîno, roj şono xo ra
min û tenabûna xo manenîme pîya
ne destê maya mi zereyê porê mi de
ne ki zerêyê lapa mi de ereq maneno

ez sey çuçikêde bêperr a
nêşkîn fir bidî
çimanê mi de mijê şewan
zereyê mi de domanî kay kenê
kayê domanan hesir maneno hertim
serê koyan de lete beno huyayîşê înan

hêya hêya kulî benê zurî
 seke linga ma qet nêgina nê hardê dewrêşî ra
 zuzaqî kulî şahidê ma bî
 hona ke çeçerê êlulê nêdabî ma ra

şilîye bivaro
 destê maya mi çarêyê mi de bo
 demê verî
 xij benê çimanê mi ver de
 Xiziro Kal vejîno zerêyê yew şewe de

şilîye vindena ma benîme lal
 laltîna ma surota şewe de manena
 ruyê ma beno qutîyêde şikîyayîye

çimê şewê de
 der û dormêyê ma cehenem
 adir vareno
 ma bermenîme
 çimê ma sey pezkovîya ke birîndar a
 nêşkîna vazdo nêçîrvanan dest ra
 bêçarê menda
 çimê ma çimê aye

ez qayîtê ê resmanê sîya û sipîyan nêbena reyêna
 wa zeman
 wextê varayîşê şilîye de bimano
 wa dizdî bibê
 vazdê tarîyê şewe de
 estaran bitirê
 asmên de

dermanê mi destê maya mi bo
çareyê mi de, sereyê mi de bo
lazim nîyo
wa şodirê na şewe qet çin bo
man û asmênî heval bîme
estare kî roştîya çimanê ma bo

www.arsivakurdi.org

RÎKO

Newe ra muştox: **Roşan LEZGÎN**

Beno, nêbeno, yew Rîko beno yew zî pîra dadîya ey bena. Rîko û pîra dadîya xo zaf feqîr benê. Goşeyê dewe de yew banê înan beno. De o zî çî ban! Eynî koxê kergan. Dewijî xeyrê xo rê çî danê înan, pê benê weye.

Rîko beno camêrdo tamam la qet kar û gure nêkeno. Betalîye musayo. Xo rê mîyanê dewe de, nat û wet tewş gêreno; tulingî keno.

Rojêk, êdî payîz o. Zimistan tay mendo. Keye de muyeke çin a. Xemê Rîkoyî nîyo. Dadîya ey ewnêna ke çiyê keye de çin o. Zimistan ha vernîya înan de yo. Zimistan bêro çar-panc aşmî binê vewre de manenê. Homa zano la beno ke geste ver mirenê. Pîre veng dana Rîkoyî, vana:

-Rîko!

Rîko vano:

-Ha dayê!

Vana keyeyê xalê to ha filan dewe de. De werze şo keyeyê xalê xo. Hema ke zimistano gewr ma de nêvejîyayo. Xalê to citêr o. Hêgayê ey zaf ê. Belkî tay qut û put, çî-mîyê werdî bido to, ti ma rê bîyarê, ma xo rê pê zimistanî vîyarnin. Û werzena tay dimso ke dewijan xeyrê xo rê dayo aye, kena yew meşke û yew pirêno keheno ke cinîyanê dewe xeyrê xo rê dayo aye, dana Rîkoyî ke xo dest a bero keyeyê xalê xo rê.

Rîko werzeno pirênî keno binê çengê xo, meşka dimsî zî erzeno serê kiftê xo û keweno rayîr ke şiro keyeyê xalê xo.

Rîko şino, şino. Wexto ke rayîr şino, nat û wet ewnêno ke erd teqayo. Her teqe ginaya erdî ro ke qet mevajêne.

De payîz o. Hema şilî nêvaraya. Şeş-hewt aşmî yo ke peşka vartî nêvaraya. Xora erd teqeno. La Rîko xo rê vano, “Gunek o, hela biewnêne nê erdî ra, çiqas bîyo têşan! Hende bîyo têşan ke fekê ey akerde mendo”. Û werzeno fekê meşka dimsî akeno, hemeyê dimsî veradano şeqalanê erdî. Meşke zî gêno erzeno mîyanê yew game û dana piro şino.

Rîko şino, şino, reseno verê çemî. Verê çemî de bala xo dano ke yew dara sewle ha uca. Dare pelê xo heme rijnayê, req-rut meydan de tena menda. Vayêko serdin hetê vakurî ra yeno, dare nat û wet keno çewt û keno rast.

Rîko ewnêno halê dare ra, zerrîya ey pê veşena. Vano qey bi dare serd o. Guneyê xo pê ano, vano “Gunekê, hela biewnêne na dare ra, çiqas pê serd o! Verê nê çemî de viran menda. Va dano piro, serdî ver senî lerzena!”

O pirêno ke dadîya ey seba xalcinî dayo ey, Rîko gêno dano a dara sewle ra. Ê dano piro şino.

Biney şino, ewnêno ke yew qijika birîndare ha lengena, ey ra ver bineyke perrena û hewna vindena. Rîko pey ra nano qijike dima. Nat çarneno, wet çeperneno, axir qijike qefilneno. Qijike dekeno pistanê xo û şino.

Şino, êreyêk reseno keyeyê xalê xo. Xalcinîya xo ra vano:

-Ka xalo?

Xalcinî vana:

-Xalê to şîyo cite. Şan de yeno.

Bineyke pers-mersê yewbînî kenê. Rîko vano:

-Ez şina verê xalê xo.

Xalcinî vana:

-Ney, meşo! Ti miqatê keyeyî be, hetanî ke ez şina hênî ra çend neqlî awe ana.

Vano:

-Wa bo.

Xalcinîya ey senî ke keye ra vejêna, Rîko şino keweno mîyanê firaqan. Nat û wet sehnenno. Eh, ewnêno ke xalcinîya ey goştê dîkî sûr kerdo. Birinc pewto, goşt nayo ser. Fekê quşxaneyî girewto, binê mekube de nimito. Rîko keyf keno, vano “Willayî emşo şamîya ma zaf weş a. Ez mirdîya xo goşt û birinc wena”.

Xalcinî di sitilî awe ana, kena firaq-miraqan. Neqlêna şina awe. Rîko hewna nat û wet keyeyî sehnenno. Ewnêno ke kuçike ser o zî beroşê mehîre esto. Mehîre girîyena. Rîko hewna keyfê xo ano, vano “Willayî, emşo şamîya ma zaf a. Ma verê cû mehîre wenê, dima ra zî goşt û birincî”.

Şan de xalê Rîkoyî cite ra yeno. Xalcinî şamî ana. La şamî yena ke tena mehîr a. Goşt û birinc çin ê!

Şamîya xo wenê. De xalê Rîkoyî mişag o, rencber o; serre diwês aşmî yaban a xebitîyêno. Senî şamîya xo weno hewnê ey yeno. Xalcinî nivînan rafîna. Her kes keweno binê cayê xo.

Her kes keweno binê cayê xo la çimê Rîkoyî goşt û birinc de mendo. A qijike zî ha pistanê ey de. Rîko linga qijike ya şikiti bîney şidêneno, bena qij-qija qijike. Xalo Rîkoyî ra hêrs beno, vano:

-Lawo Rîko, o çi yo? Qey ti nêverdanê ma xo rê rakewin? Ez rincan a. Ez şefeqê tarî de şina cite, şan de tarî de yena. Vengê xo meke, hewnê mi yeno!

Rîko vano:

-Xalo, willayî ez vengê xo nêkena la qijike nêvîndena. Şima zanê ke a vana se?

Xalê ey vano:

-Vana se?

Vano:

-Xalo, willayî qijike vana, “Xalcinîya to goşt û birinc pewto, ha quşxane de, binê mekûbe de yo. Hetanî ke xalcinîya to nêşo ê goşt û birincî nîyaro, ti û xalê xo, şima mirdîya xo nêwerê, ez nêverdana şima rakewê”.

A game xalcinî zana ke wexto ke a şîya hênî, Rîko kewto mîyanê firaqan, nat û wet sehnayo. Ey goşt û birinc binê mekûbe de dîyê. Êdî nêşena înkâr zî bikero. Vana:

-Lawo, lawo! Law Rîko, ti çi bela yî! Ez nêşena serê sibayî rew werza. Ez yanî areyî de dana xalê to.

Xalcinî mecbur manena, şina goşt û birincî dana sênîye ser, ana verê înan de nana ro. Rîko û xalê xo pîya kewenê ser, mirdîya xo wenê. Xalcinî zî zereyê xo de keribîyêna, nengan înan çînena, vana, “Wa şima rê zîqumo sîya bo!”

Xalcinî firaqan darena we. Her kes keweno binê cayê xo. Xalê Rîkoyî ca de hewn a şino. La Rîko mexsûs xo nano ro hewnî, hema aya maneno.

Şewe epey şina. Şewe nême ra vîyarena. Rîko ewnêno ke yew ha dano berî ro. Xalcinîya ey hêdîka werzena şina berî akena. Yew camêrd yeno zere. Xalê ey zî ha hewn de yo, xirrî kewta ser, xirreno.

Ti mevaje ke o camêrd dostê xalcinîya ey o. Lajê keyayê dewe yo. Her şewe yeno verê xalcinîya ey.

Rîko ewnêno ke o camêrd û xalcinîya ey ha qisey kenê. Goşê xo dano ser ke dostê xalcinîya ey vano:

-Ez vêşan a. Çiyê werdî çin o?

Xalcinîya Rîkoyî vana:

-Wa ê bi qurbanê to bê. Yew warezayê nê kutikbawê mêrdeyê mi ewro ameyo keyeyê ma. Ti vanî qey pirnika şeytanî ra kewto. Mi to rê yew dîk kerdibi sûr, birinc pewtibi la nê bîncirrikî dî. Ez mecbur menda mi da înan; înan werd, qedîna.

Û werzena kuçika eywane de adir kena we. Taweyî kena pirrî rûn. Ana dana adirî ser. Dostê xo ra vana:

-De ti verê taweyî de vinde, wa rûn biqijilîyo hetanî ke ez şina hakan ana.

Xalcinî şina binê endelî ke hakan bîyaro. Rûn zî taweyî de, serê adirî de qijilîyêno, qij-qije kewta rûnî ser. Dostê xalcinîye verê kuçike de kîştâ xo daya dêşî, adirî tanî daya ey, bîyo germin. Fekê ey akerde mendo, ha hewn a şino.

Rîko bineyna vindeno. Rûn hende qijilîyêno ke êdî kerr beno. Mêrdek zî hewn a şino. Rîko bi lezûbez werzeno, dimê taweyî de gêno, rûnê qijilnayeyî fekê ey ê akerdeyî ra dekeno qirrika yarê xalcinîya xo û şino dekeno binê cayî. Dostê xalcinîya ey ca de mireno, beno tirtameşk.

Xalcinîya ey hakan dekena pêşê xo, yena ke dostê xo rê hakerûne virazo. La ewnêna ke çi bivîno! Dostê aye ha verê kuçike de lingî kerdê rep, merdo.

Cinîke tey vejena ke no fiêl fiêl Rîkoyî yo la şaş manena ke se bikero. Eke keya pêbihesîyo ke lajê ey aye ser o ameyo kiştîş, do her muya porê aye boça yew estorê rewanî wa bibesto û çiqas çol û yabanî estê, tede biçarno. Nat kena, wet kena la tu çare nêvînena ke nê cenazeyî binimno. Bêçare manena, veng Rîkoyî dana.

Xalcinî veng dana Rîkoyî. Rîkoyî ana eywane, vana:

-Rîko, ez qurbanê to bena, ez gîyê to wena! Ti ma bixelisnê! No lajê keyayê dewe yo. Ameyo kewto keyeyê ma. De ez nêzana ke seba dizdî-mizdî ameyo, seba çiyêna ameyo. Êdî ez nêzana, la tiya merdo. Eke ma cenazeyê ey cayê vîndî nêkerin û siba pêbihesîyê ke lajê înan keyeyê

ma de merdo, willayî û billayî ma poste kenê! Ez qurbanê to bena Rîko, ti yew çare bivîne.

Rîko biney fikirêno, dima ra vano:

-Eke ti heme zerdanê xo bidê mi, ez to xelisnena.

Xalcinî werzena şîna kilît dana berê sindoqe ro. Çiqas zerdê aye, xişirê aye, xemlûxêzê aye esto, hemîne ana dana Rîkoyî.

Rîko zerd-merdanê xo keno pistanê xo, xalcinîya xo ra vano "Ti lingan de bigîre" û Rîko zî hetê sereyî de gêno. Cenazeyî kaş kenê, benê serê banî. Serê banî de benê leweyê sifirneyî. Linganê ey sifirneyî ra veradanê war. Yanî, eke bineyke bileqo, terp û keweno war! Ê danê piro yenê zere.

Senî ke yenê zere, Rîko keno heylo-hawar, qîreno vano:

-Xalo werze, dizd kewto keye!

Xal dest erzeno demançeyê xo, vano:

-Ka dizd? Ha ça?

Rîko vano:

-Xalo, rema şî serê banî.

Vazdanê teber, xal ewnêno ke dizd ha leweyê sifirneyî ra, keno ke xo kaş biko dîyarê banî la sifirneyî wa aliqîyayo.

Xal xaşmîşkiyê hewnî yo, demançe nano pira, dizd terp û gineno waro.

Şinê ser ke merdo. Xalcinî çîla finena ta, ana. Xal verê roşnaya çîla de rîyê ey ra ewnêno ke lajê keyayî yo. Vano:

-Heywax û heywax! Mi se kerd bi xo? Willayî mi lajê keyayê dewe kişt. Serê sibayî pêhesênê, kokê ma anê!

Biney hiş ke yeno Xalî sere, fetilîyêno Rîkoyî ser vano:

-Lawo Rîko, ti vanî se, ma se bikin?

Rîko vano:

-Xalo, ti qet meraq meke. Ez warezayê to ya! Ez to xelisnena.

Dima ra vano:

-Ti werze mi rê herî cile bike.

Xal şîno herî cile keno. Hîrê heme pîya cenazeyî de gênê, wenanê herî. Resene anê, baş girê danê. Rîko demançeyê xalê xo zî ey ra gêno, a şewe herî dano vernîya xo û keweno rayîr.

Keweno rayîr, yeno, yeno verê çemî. Mîyanê çemî de yew gola zaf

xorîne esta. Cenazeyî ano serê kendalê a gole. Herî ser ra ronano. Yew kerraya xişne ano, linga cenazeyî wa girê dano, tehn dano erzeno mîyanê gole û wenişeno herê xo, dano piro şino Licê.

Uca tay zerdan hurdî keno, keno pereyî. Şino dikan bi dikan gêreno, keyeyî rê çina lazim o herînenno. Dima ra şino terzîyî het, xo rê qatê kincan zî dano deştiş.

Rîko kincanê xo dano xo ra, çî-mîyo ke herînayo wenano herê xo û gêno yeno keye.

Dadiya ey vana qey nê çîyî heme xalî dayê Rîkoyî. Persê xal û xalcinîya ey kena. Rîko qalê çîyê nêkeno, vano “Baş ê”.

* * *

Rîkoyî qatê kincan dayo xo ra, ti vanî qey lajê keyayî yo. Nat û wet gêreno, fors keno. Şino dewan ra gêreno ke her kes qatê kincanê ey bivîno.

Rojêk, hetê êreyî ra, gama ke yew dewe ra yeno ke bêro keye, ewnêno ke verê çemî de karwanêk ha ronayo. Barê estor û qantiran heme yew ca de ronayê, nobedar ha ver de. Qantir û estorî ha çerenê. Zinge-zinga zengilan vileyê qatiran ra vila bena.

Peyayanê karwanî ra qismêkî ha verê çemî de kinc-mincanê xo şuwenê, qismêkî zî adir wekerdo, lên nayo ser, werd hedirnenê. Her kes gureyêk de mijul o.

Karwanbaşî zî, yew camêrdo gird o. Her qeşşala zimbêlanê ey manena patîla vaşî. Zend û bendê xo wekerdê. Her qevda destê ey sey yew kêranî ya. Vileyêko qalind ha ser o ke eynî sey vileyê boxeyêk o. Xencer ha verê mîye de. Cor ra, serê yew kerra de vinderto. Nat û wet emir dano, vano heey filankes, ti nê gureyî bike; fertilîyêno yewnayî ra vano bêvankes, ti zî ê gureyî bike. Her kes binê emrê ey de çarbulêy gêreno.

Rîko şino, selam dano karwanbaşî. Karwanbaşî werzeno payanî, selamê ey gêno. De Rîkoyî o qatê kincan dayo xo ra ke ti vanî yan mîre yo yan hakim o.

Rîko û karwanbaşî biney nat û wet ra persê yewbînî kenê. Rîko vano:
-Şima karwanê kamcîn welatî yê? Kamcîn het ra yenê, şinê kamcîn hetî ser?

Karwanbaşî vano:

-Ma şerq ra yenê şinê xerb.

Mevajêne ke karwan Çîn û Maçîn ra, hetê Hindîstanî ra yeno, şino paytextê Romî û uca ra wet, şino hetê xerbî ya. Barê karwanî zî heme zerd û sêm o; xemlûxêz o, xişir-mişir o. Qumaş o; birîsim o, şifon o. Heme malê dikanan o.

Karwan Çîn û Maçîn ra kewto rayîr, bi aşman rayîr ra yo. Leze keno şino hetê xerbî ra hetanî ke hema vewre nêkewta, rayîrî nêgirîyayê. La karwan rincan o. Peyayê karwanî nêşute yê, verê royî ra bîyê vila. O ke cilanê xo dano awe ro, şuweno; o ke awe germin kerda, ha leşa xo şuweno. Her kes bilîyê xo bîyo.

Nika Rîko zî kîştî karwanbaşî de, serê kerra de ronîştî, hem temaşe keno hem zî ey reyde terriqeno. Karwanbaşî ra vano, “Ez wayîrê dewe ya. A dewa corêne, dewa min a”. Gama ke werd hazir beno, karwanbaşî Rîkoyî ra vano, “Axa, kerem bike, ma şamî biwerin”. Rîko şino, ewnêno ke werdê înan mişewşî ya. “Kebanî” mişewşî pewta. Her kes uskuraya xo gêno şino verê lênî, “kebanî” her yewî rê yew kondêzê mişewşî dekena û nanê ey dana dest.

Kamî ke bara xo girewte apey yeno, cayê de nişeno ro û şamîya xo weno. Kamî ke mirdî nêwerd, ancîna şino, “kebanî” ey rê kondêzêna mişewşî dekena uskura.

Rîko nêweno. Karwanbaşî vano:

-Axa, qey to werdê ma nêcibna?

Û biney vindeno, vano:

-Heqê to esto. De ti merdimo axa yê.

Rîko vano:

-Ney, mesele axatîya mi nîyo. Ez vana, kamo ke na germî biwero, xo de virike keno!

Karwanbaşî û heme peyayî şaş manenê. Vanê:

-Axa, heyran, qurban. Willayî ma pak ê. Mişewşîya ma pak a. Ma tim mişewşî wenê. Ma zaf rayîr ra şinê, mişewşî roqilayanê ma nerm gêna. . .

La Rîko vano:

-Emşo şima heme virike verdanê xo!

O vano, “Şima virike verdanê xo”, ê zî vanê “ney”. Yew Rîkoyî ra yew

înan ra, karwanbaşî vano:

-Bêre ma şert bikin.

Rîko vano:

-Temam. Ma şert bikin. Ez serê sibayî rew yena teftîş. Eke şima virike nêverday xo, ez emir dana, wa xulamê mi panc tene estoranê kihêlan bidê şima. Nika tewleyê mi de vîst tene estorê kihêlî estê. Heme zî seglawî yê, kihêlê erebî yê.

Karwanbaşî vano:

-Qebl. Eke ma virike verday xo, ez zî panc qantiran bi barî wa teslîmê to kena.

Her di destê yewbînî gênê, vera heme peyayanê karwanî de soz danê yewbînî:

-Soz!

-Soz!

Rîko xatir wazeno, dano piro şino keye.

Heme peyayê karwanî pey ra ewnênê Rîkoyî ra. Karwanbaşî keyf keno, vano, “Ez serê sibayî panc teneyî estoran ey ra gêna”.

Rîko dadîya xo ra vano:

-Dayê!

Dadîya ey vana:

-Ha Rîko!

Rîko vano:

-Dayê leze bike, beroş bîya. Kuçike de adir weke, beroşêk şolike pewje.

Dadîya ey vana:

-Eman, yeman! Şolike ça ra vejîya? Ti beroşêk şolike pê se kenî?

Rîko vano:

-Karê to pê çin o. Ez ha rakewena. Ti mi rê beroşêk şolike pewje. Tayê danîyan zî bike mîyan. Wa baş bipewjîyo, hetanî ke biney bibo qalind. Beroşî rone, wa biney serdin bibo. Eke şewe nême ra vîyarte, ti veng mi bide.

Dadîya ey vana:

-Wa bo.

Û kuçike de adir kena we, beroşî dana ser. Rîko zî şino rakeweno.

Dadîya Rîkoyî seke ey vato, bi o qayde şolike pewjena.

Şewe nême ra vîyarena. Dadîya ey Rîkoyî kena aya. Werzeno biney

rîyê xo şuweno, sitilêk keno pirrî şolike û yew kondêzî zî nano mîyan, dano piro şino verê çemî, cayo ke karwanî tede ronayo.

Şewe, tîjeaşm a. Hewa biney serd o. Peyayê karwanî heme dorê adirî de hewn a şîyê. Yew nobedar zî serê baran de ronîşte yo. Şimşêr ha dest de. Camêrd wexto ke xo beno û ano, tîja aşme ver de şimşêr şewq dano, beriçîyêno.

Rîko peyê yew kerra de biney xo netirneno. Baş temaşe keno. Ewnêno ke hewnê nobedarî zî yeno. Ey serd o, ha xo keno mîyanê baran ra. Xo keno mîyanê ciwalan ra. Verêk ra sereyê nobedarî yeno war, gineno ciwalî ro. Hewna xo hesîyeno.

Ha-ha... Reyna sereyê ey çewt beno, şino ciwalî ser û êdî berz nêbeno. Fişşî kewena ser. Hewn a şino.

Rîko fertilîyêno ewnêno peyayanê bînan ra. Eh, ê zî heme ha hewn de yê. Hemîne serd o. Lingî antê xo pîze, bîyê sey gude. Rîko sitilê şolike gêno û şino.

Şino verê karwanî. Hema şilabendê înan biney sist keno, tumananê înan acêr dano û yew kondêzê şolike dekeno mîyanê tumananê her yewî.

Rîko bi lezûbez gureyê xo qedînenno. Sitilê xo gêno şino peyê kerra. Ewnêno ke nobedar ha xo hesiyayo, dest eşto qevda şimşêrî, nat û wet gêreno. Qey cay linga Rîkoyî ginaya yew kerra-merra ro, camêrd hîşyar bîyo.

Rîko sitilî beno mîyanê yew leme de nimneno. Dinya zî hêdî-hêdî bena roşne. Yeno serê kerra de ronîşeno. Biney qirrika xo keno pak. Vano, "Ihhi, ihi!" Verê hemîne karwanbaşî werzeno. Ewnêno hetê baran ra. Eh, barî heme ha cayê xo de, nobedar ha dorê baran de nobete de. Ewnêno hetê estor û qantiran ra. Heme girêdaye yê. Hetê corî ra ewnêno ke Rîko ha serê kerra de; tirûnc dayo, sey teyrê bazî çimê xo tûj kerdê, ewnêno. Ca de yeno vîrê karwanbaşî ke şan de înan şert kerdo!

Karwanbaşî hêz dano xo ke werzo payanî la ewnêno ke pey ra hît o. Hêdîka destê xo beno mîyanê tumananê xo ke, çi bivîno! Xo baş sehnenno ke virike verdaya xo. Hema tumananê xo de gêno ke vazdo şo awe ser û xo bişuwo. La Rîko xo veradano war, acêr yeno; vano:

-Karwanbaşî! Vinde, ez to sehnen!

Karwanbaşî ewnêno ke xelasa ey çin a, vano:

-Axa, willayî mi virike verdaya xo.

Karwanbaşî leza-lez şino tumananê xo vejeno, dano awe ro, pak şuweno, hewna xo pay keno. Agêreno ke peyayanê xo şiyar bikero. Rîko zî ha ey ra pey vinderte yo.

Karwanbaşî kuweno kamcîn peyayî ra, o peya destê xo beno tumananê xo ke çî bivîno! Virike verdaya xo.

Kam werzeno, tumananê xo de gêno û vazdano awe ser.

Badê cû heme yenê, dorê karwanbaşî de top benê.

Rîko vano:

-Karwanbaşî! Rewşa şima senîn a?

Karwanbaşî vileyê xo keno çewt vano:

-Axa, willayî de malumê to yo! Eynî sey to vejîya.

Rîko vano:

-Karwanbaşî, ti zanê ke şertê ma çî bi yan ney?

Karwanbaşî vano:

-Belê axayê mi. Nika ez to rê panc teneyî qantiran bar kena û bi barî wa teslîmê to kena.

Rîko şino serê kerra de ronîşeno û temaşe keno. Karwanbaşî emr dano, Rîkoyî rê panc teneyî qantiran bar kenê. Her pancine karwanî ra abirnenê ke teslîmê Rîkoyî bikerê û bidê rayîrî ser, xo rê şorê la o hing de Rîko cor ra yeno war, tena yew qantire xo rê cîya keno. Ê bînan fetilneno, şaweno mîyanê karwanî.

Dima ra şino destê karwanbaşî gêno, vano:

-Mi rê na qantire pa barî wa helal bike.

Karwanbaşî ey rê helal keno. Rîko hefsarê qantire gêno şino keye. Karwan zî keweno rayîr, verê xo dano welatê xerbî û şino.

Rîko keye de barê qantire ronano. O û dadîya xo pîya ciwalan benê zere. Fekê ciwalan akenê ke çî tede çin o! De bêrêne temaşeyê zerd û sêmî, xemlûxêzî, xişîrî, birîsim û şifonî bikêne. Pêro zî malo vayî yo. Hetanî ke emrê înan bibo, xo sere ro bikerê zî nêqedîno.

Beno wisar, Rîko yew banêko entîke dano viraştiş. Şino xo rê yew kênaya rinde wazeno. Qalindê aye dano, xemlûxêz keno pa wa. Veyveyê xo ronano, zewijîyêno.

Çî wexto ke ihtîyacîya ey bena, yew-di parçeyanê zerdî, sêmî yan zî yewna eşyayî beno sûke de roşeno, pê xo rê çî-mî herînenno.

Wa Rîko û cinîya xo uca bi miradê xo şa bibin, ma zî tîya bi miradê xo şa bibin.

Wa na sanika ma emşo tîya temam bo, de şewêna rê Homa pîl o.

XANE

Ercan SARIÇİÇEK

Xan Xane kêna kamî ya
Çêkere canê kamî ya
Rind a, derg a, barî ya
Şewleyê şewa tarî ya

Wurze bêre govende
Xo tadîme bi qayde
Ewro veyveyê Xane yo
Bîya mêmman dewe de

Xane, Xane, dilo vana
Can cane kamî ra vana
Temezîye eşta ser
Bermena, lorik vana

Dawil-zurna da piro
Maya Xane dê çokê xo ro
Vistewrî keyf kena

Xan Xane veyva kamî ya
Delale, helala kamî ya
Ewro ma rê mêmman a
Meşte mêmmana kamî ya

Piro dîme yaşirme
Koçerî û şaşirme
Çepkî, qîlqî û nare
Rê bê qeç suro, borî.

BÊMALE

Arêkerdox: Seleh PAK

Rocêke hebêke keyna û xortêke jobînan ra zaf hes kenê. Badû cû ra jobînan dir zewecênê. Namey keyneke Bêmale bena. Hefteyêke qedêno, lacek şino cayêke. Wexta yeno keye Bêmale nêeysena. Day xu û bay xu ra vano:

-Bêmale ça wa?

Yê vanê:

-Bêmale merda.

Lacek nan û awe xu gêno şino serê mezêlê Bêmale. Hefteyêke, şewe û roc, ûca nimac keno û dian keno. Rocêke melay serê sibay veyn deno, hanêno vengêke yeno yê. Aw veng vano:

-Emrê ya xura endeke bi, emrê to zî heştay serre wo. Eger ti çewres serre emrê xu ra danê ya, ya go bibo rehet û mezêl ra vecîyo.

O vano:

-Erê, ez dana.

Hanêno, ya mezêl ra vecîya. Zeke ya kerde bûke, eynî anakî, vecîya. Di aw wext de melay serê sibay veyn deno. Lacek vano:

-Bêmal, ti etya vînde, ez nimacê xu bikerî, ma şêrê.

O vindeno nimacî ser. Yew esparêke wet a yeno. Gava hanêno ke keyneyêka zaf rind û ciwane hanîk a ûca, verê ya de vindeno. Gava hanêno aw ûca esta, vano:

-Hela tasêke aw bide min.

Keyneke gêna tasêke aw dana yê. Yo destê xu dano tase ro, rişeno; kuftê keyneke gêno, erzeno pey xu û şino. Lacek zî nimacê xu nêterekneno. Nimacê yê qedêno. Gava hanêno keyneke çin ya, vano ez se kerî, fikirêno. Vano welle ez go şîrî.

Zaf şino, tay şino, des serrî mîyan ra qedênê. Rocêke zaf beno rîncan, perîşan beno; herdîşe yê yena, cilê yê dirênê. Ne herdîşe xu teraşneno ne zî cilan dano xu ra. Porê yê, herdîşe yê zaf benê dergî. Rocêke mîyanê

mezelan de ronîşeno, fikirêno. Vano: Ya Rebbî, ez go se kerî, ez go se ra şîrî? Hanêno kalêke hame barê yê, va:

-Se bîyo, ti çira anakî yê?

Meselay xu sere ra heta peynî yê ra va. Ê va:

-Eger ti li ya gêyrenê, hanîk a enî şehîrî de, barê hebêke axay de. Axay ya berda. Şore kê axay, ûca ya bivîne. Tedir xeberî bide. Hela banî ya to dir xeberî dana ya nê. Eger ya to dir xeberî nêda, xu to rê nêkerd wahîr, ti hancî bêre tîya.

Lacek wirzeno we şîno. Perseno, kêy îne vînenno. Şîno dano berya ro, qerwaşe ya berya akena, vana:

-Çi yo, ti vanê çi?

Lacek pîrya perîşan bîyo, a qerwaşe vana qey yew feqîr o, gêyreno. Şîna Bêmale ra vana:

-Yew hanîk o ûca, feqîr o.

Ya vana:

-Çîke bide ci wa şêro.

Qerwaşe yena vana:

-Ti çi gênê ez bidî to?

Vano:

-Ez feqîr nîya, ez çîke nêgîna. Veyn de Bêmale, wa bêro, ez tedir xeberî dana.

Ya şîna veyn dena Bêmale. Bêmale yena. Lacek te ra vano:

-Bêmal, ti min nas nêkena? Ez aw merdim a ke ti mezal ra veta.

Ya vana:

-Haydê şore! Ez to nas nêkena!

Lacek vano:

-Ana meke, bê ma şêrê.

Ya tehnêke verdena yê, nordane (nêrdîwane) ra kono war, serey yê şîkêno.

Lacek wirzeno we, serey xu girê dano, şîno cayo ke o kalek dî. Êca ronîşeno, hanêno kalek hame. Kal vano: To se kerd?

Lacek vano:

-Welle ez şîya, ya xu li min nêkerd wahîr, va ez to nas nêkena. Min va ez a, min ti mezal ra veta, ya ez tehne dawa. Ez ginawa erd ro, serey min zî şîkya. Ti vanê ez se kerî?

Kal te ra vano:

-Hancî şore. Vace banî min ti mezel ra veta. Ti min dir nêrê ti go hancî bimirê. Şore ya ra vace, eger nîyamî vace ay emanetê min bide.

Lacek hancî wirzeno we şino kê îne. Veyn deno ya, ya yena. Vano:

-Bêmal, bêbextî meke, bêre ma şêrê.

Ya vana:

-Ez nîna.

Lacek a çaxî vano:

-Emanetê min bide.

Ya ca de kona war, mirena. Kefen zî bena, zeke ya kerdê mezel.

Qerwaşe ya tersena, qîjena, şina axay ra vana:

-Hebêke feqîrik hame, ê cînîye to kiştê!

Axa yeno. Hanêno, eger nêkiştê, kefenkerdî ya, hanîk a ûca.

Axa te ra vano:

-Eno çi yo, to çirê ana kerd?

Lacek vano:

-Min çîke nêkerdo, min tenî emanetê xu ya ra giroto.

Xeberoşka ma dîyaran,

Rehme li day û bayê goştaran(*).

(*) Na sanike (xeberoşke) dewanê Licê de vajîyêna.

KÊNA DELAL

Huseyîn BURKE

Zerrî kota kênê şarî
Mûnena vilê wisarî
Çew nêvûn ti hê vêşên
Derdî dinya ûmo ma rî

Kêna delal de bêri
Tutek nêna teberi
Şar hûn o şino vêvû
Dêst mi big ma pa şêri

Ez feqîr a, derdin a
Ez zî lacî camêrdûn a
Wikê ti mi ca nêvêrd
Semêd dî-r' hebî zerdûn a

Kêna delal de bêri
Tutek nêna teberi
Şar hûn o şino vêvû
Dêst mi big ma pa şêri

Serî vaya dî-r' hebî val î
Talaz ma bî nîyarî
Tersen yo to biremnû
Ez derdî to binalî

Kêna delal de bêri
Tutek nêna teberi
Şar hûn o şino vêvû
Dêst mi big ma pa şêri

Yewa derga barî ya
Vîlikê lêw warî ya
Mûn mehla d' tek kêna wa
Delal a, xirab nîya

Kêna delal de bêri
Tutek nêna teberi
Şar hûn o şino vêvû
Dêst mi big ma pa şêri

Vûn serr d' ti hima qij î
Îkê ra mezewijî
Pancês ra pey zewjênî
Wikê ma çewlîgij î

Kêna delal de bêri
Tutek nêna teberi
Şar hûn o şino vêvû
Dêst mi big ma pa şêri.

EZ Û TI

Mutlu FIRAT

Yew raye esta orteyê ma de
Yew sere de ti, yew sere de ez.
Yew adir veşeno zereyê mi de
Adir ti ya, duman ez.

Çimanê mi ra ênê hesirî

Oyo ke dano berbîş ti ya, oyo ke bermeno ez.

Kilamanê hesrete vanê lewê mi

Oyo ke dano vatene ti ya

Oyo ke vano ez.

Eşqê ma amo nuştene mektuban de

Qeleme ti, kaxite ez.

Egle bîme, egle kenîme

Merge de ti, çewlîg de ez.

Ez şono, nêzano çik a xurbete

Oxro ke xurbete ti ya, xerîb ez.

“EY KE BERXUL RÛMITO, O ZÎ MERDO”

Newzat DODANIJ

Wextî Seferberlixî de, Dodan de, keyeyî Malayan ra Mela Ezîz estibi. Di bira û yew wayê ey estibî. O wext Tirkîya û Rûsya yewbînan de herb kerdîyen. Di birayî û mîyerdê wayê ey şinî herb. Mela Ezîz çend serrî mecbur mûneno hem cinîyanî birayanî xo û hem zî wayê xo tewrî qicanî înan miqate beno. Ê pîyer pîya heştîyes tenî benî. Mela mecbur o ke biewnîyo nê heme heştîyes kesan.

Bêguman heştîyes tenî zor benî mird. Mela no semed ra şew û roj xebitîyeno. Însanan o wext bi rençberê îdarê xo kerdîyen. Mela Ezîz têna bi, qet yew desilmayî ey çîn bi. Camîyerdî keyî o têna bi.

O wext embarî asinênî çîn bî, însanan zexîreyî xo kerdîyen zerê kuwarîyan. Nê kuwarî çamur ra ameynî viraştiş. Zexîre zerê kuwarîyan de nixeripîyên. Di kuwarî Mela Ezîzî estibî. Yew kuwari de xele, ê bînî de zî berxul esto.

Mela Ezîz tim xebitîyeno, çirey veng nê mûneno. Rojêk wextî rûmitişî xelî yeno. Roj şino pey koyî ra (şino awan), tîjê aşm vecîyena. Mela Ezîz ewnîyeno ke pê vindertişî gure nêbeno. Îdare zaf zor o. O mecburî şew zî xebitîyeno. Şino gayan geno, nîre dûno mil re, înan erzeno xo ver û şino miyanî hêgay. Hetanî mîyanî şew cit keno.

O nezdî serî sibayî citê xelî qedeyneno. Eşşayê xo dûno arye (arê) ke hinî şîyero (şuvero) keye. Wexto ke eşşayê xo dûno arye, ciwalan zî şûneno rue (roşaneno). Wexto ke ciwalan şûneno rue, vînenno ke zerê ciwalan ra xele nîye la berxul rişîyeno. O wext zûnenno ke bezreyo ke eşto hêga xele nîyo, berxul o.

O wext ra nat dewanî Çewlîgî de û mîyanî bajarî de na qal bena vila: *“Ey ke berxul rûmito, o zî merdo.”* Na qal, mintîqa de bena sey yew îdyomî (deyim).

VÊVEY GIRANGÎRÛN

Mahmud Arif AYÇİÇEK

Girm-girmê def û zurna veng dûna merdimûn ra
Milet girangîr ⁽¹⁾ zî yen mîyûnî in vevî rindî ra
Herkes ho yen mîyûnî vevî, pê keyf û zerrweşî ra
Destan govend yen nuştîş pê dest çewlîgijûn ra

Key zûmay û vêr bêr yî, cara fek ra dekerdîb,
Sêr kulsî û sêr bûnî yî d' cay rûniştîşî nîmendîb,
Zaf zî pay ra mendîbî, temaşey vevî kerdên,
Vêr kay û sêr kulsîyûn d' cûmyerd û extîyarî rûniştîb

Merdimûn verînûn û girangîrûn hetî yînî d' ca guretîb
Çend tèn zî ûmeybî yew ca, yî zî cinîy extîyarî b'
Cembîyayî bî hêt yînî d', ay cinîy zî zewejnayî b'
Yew gerguş mîyûn pîştûn di bî, destî wuik bîn zî tepîştîb

Xo ûntîb tarînekûn ⁽²⁾ tay nehs û xuert û ezeb'
Vêr yîn di zî rindkêney, hemîna payvindertê b'
Her kesî kincî neweyî xo, sêr xo ra pira kerdîb
Kênûn surmî çimûn xo, heni destûn xo r' sawutîb

Kêney rindkek û delal î, fistûn newê dêb' xo ra
Buyê weş û misk û ember sawutên sînê xo ra
Viraşti b' gijikî yîn, bestîb vilî xo sîm ra
Poro sîya û vilî rindkekî xo eştîb pey milî xo ra

---

1. *girangîr*: giregir, eşraf, ekabîr

2. *tarînek*: tenê (biney) tarî, nêmtarî (bi tirkî “loş”)

Qundirey xuertûn newê bî, paşnê yîn zî şiktê bî
 Şalwar û îşligî sîmin, sêr yîn di piradayê bî
 Sêr serey in xuertûn di papaxî ⁽³⁾ purtinî panayê bî
 Ûnîyênî kênûnî rindûn ra, zimbiyêl tezî tadayê bî

Ûnîyênî yewbînûn ra, cara zerê xo ûntên
 Pê tutî qijî yewbînûn rê dismalî viraştî şawutên
 Serî in dismalûn viraştûn d' hêvî dilê xo nuştên
 Zerr kotibî yewbînûn, ruejî vêvey xo pawutên

Şawutên in xelê xo, yewbînûn rê nimtîk ra
 Ref-ref govendê xo ûntên, teq dênî b' yewbînûn ra
 Her çî guretên xo çim, ca di kotîyên zerê kay
 Xuertî destî kênâ tepîştên, çim şikitên kênâ ra

Kay kerdên mîyûnî her refî di cûmyerd û girangîrûn
 Her refî di yew serdismal, serdismalî govendgêrûn
 Dismalî yîn zî di hebî bî, tepîştên pê engîştûn
 Govend û kaykerdişî yîn, şayî eştên cîgerûn

Serî yew refî di Îsmal Mus,
 Sero bîn di El Farîs
 Kayî qertalî di Hesenî,
 Dilayî di Selîm Harîs ⁽⁴⁾

Dem û wext sey înkê nîyebi, tûm guretên govend ra
 Qet zî nîşarmîyên bi in qabilîyet û kay xo ra
 Cara awur nîdênî kaykerdişê xo di çewî ra
 Temaşekarûn pê destûn xo çepikî cenênî bi yîn ra

3. *papax*: qalpaxa purtine (bi tirkî “papak”)

4. Îsmal Mus, El Farîs, Hesenî û Selîm Harîs, Çewligî de govendgêrê namedarî (meşhurî) bî.

El Farîs çapkayî di destî merdimûn pilaxnên
Îsmal Mus kayê kardî di cara yew tarîx nuştên
Hesenî kayê qertalî di mîyûnê millet şikitên
Selîm Harîs dilayî di destanê govendgêrê nuştên

Def û zurna mîyûnî vevî di cara zerrê merdimî daxnên
Govendgêrûn zî mîyûnî kay xo di hişî xo vîn kerdên
Demî kaykerdişî xo di vengî çewî nêşnawutên
Mîyûnî Guhêra Xoşinî ⁽⁵⁾ di pê govend tarîx nuştên.

19.03.2007

---

5. *Guhêra Xoşinî*: Mîyanê bajarê Çewlîgî de yew ca yo.

QEHREMANÎYA VÎTA ZINGURE

Mehmud NÊŞITE

Zerqê tîje serê Koyê Cumî ra vincewêk bibi berz. Pîrika Roşna teber ra, binê dara tuyêre de meşke şanêne. Maya Roşna Nafe zî ê derûdorî ritêne. Nêmlênê tantûrî adirî ser o bi, tede tantûr xulxuliyêne. Kergî berî ver de qirqiriyênê û pabeyê qutî bî. Dîkê sûrî siloy ser o sil şanêne a, hebê teneyan niqur kerdênê.

Roşna binê cila xo ra vejîya û elî ra amîye war. Şîye pîrika xo het vinderte. Pîrika aye fek şanayîşê meşke ra verada û şîye duye. Leteyêke nan ard. Yew qile rûno keke na nanî ser, tîkê zî tantûr eşt çenteyê Roşna û dima zî berê gewe akerd, bizêkî veraday teber.

Roja şeme û yewşemeyî çerênayîşê bizêkan dora Roşna bî. Rojê bînî kekê aye Serdarî bizêkî berdênê yaban, çerênênê. Roşna hewte de panc rojî şîne mekteb û nê her di rojî zî bizêkê xo berdênê binê Koyê Kozî de çerênênê. La aye ewro verê bizêkan da hetê Dîkî ser.

Gakuj rewna vîyartibi. Êdî tay mendibi ke aşma gulane biba nême. Bê serê Koyê Kozî de vewre cayêk de nêeysêne. Çere vejîyabi. Heme ca vaşo zergûn û vilî bî. Vilan ser ra mêsî, perperikî perrênê. Mazêran pelî akerdibi. Hetê Koyê Kozî de hirê vejîyêbî.

Tebîet bibi sey cenetê zurayî. To vatêne qey verara xo akarda û veng dano merdiman. Kerreyî, darî, koyî, dereyî heme çîyê yabanî seke qîçan beş bikê û kesî rê bihuyê. Wina weş, weş, weş bîy.

Roşna bawer nêkerdêne roja şemeyî bêro ke xo rê şêro bizêkan ver. Pira yaban û bizêka xoya Vîte ra hes kerdêne, hema waştêne her roje tehtîl bo û a şêro bizêkan de.

Vîte diaşmî bî. Qoçê aye hetê pey ser de tadaye bî. Rayîr de zaf sivik şîne. Rengê aye sey rengê heneyî bî. Coka, gava newe zabî pîrika Roşna Ema Sare nameyê aye Keje nabî pira. Badê çend rojan ewnîyê ke zaf

şenik a û rayîr ra leze şîna êdî nameyê aye zî bedilna kerd Vîte. Rey-rey zî aye ra vatênê Vîta Heneyine.

Roşna kewtibî serra yewendesine. Sinifa hîrêyine de wendêne. La gama aye hîna pîl eysêne. Mamostayê înan û hevalanê Roşna Roşna ra zaf hes kerdêne. Dersanê xo de jêhatî bî. Hevalê aye yê taxa Keşkeware hem dersan de û hem zî rayîrrašîyayîş de qasê aye jêhatî nêbîy. Porê Roşna çiqirnaye bi û sey muyê Vîte zî sûr kerdêne. Bineyke dirûvê înan zî yewbînan mendêne.

Keyeyê înan dewa Xosorî de, mezraya Keşkeware de bi. Bê Keşkeware Mezra, Mezrê Elî, Dewa Xê, Lê Xosorî, Dik, Bexşon û Xas zî mezrê Xosorî bî. Nê mezrayê Xosorî heme zî rindekî bîy labelê Keşkeware hîna zaf rindek bi. Awa ci serdin, serdin sey buzî bî û zafê bî. Gozêrêka xişna elewate mîyanê banan de bî. Tutanê Keşkeware binê na dare de kay kerdênê. A gozêre hema serê keyeyê Roşna de bî. Binê gozêre de hênîyêk estbi. Rey-rey Roşna serê Vîte nê hênî ser o şitêne. Xora Roşna zî domananê bînan zî bizêkê xo binê na gozêre ra berdênê merg û çereyan.

A roje zî gava bizêkî binê gozêre ra vîyarnê û resnê binê mezêlê Keşkeware, êdî tîjî qasê nêmqamî bibî berz. Bizêkan pil dênê xo. Hem rayîrê Dikî ra şîne hem zî rey-rey kîştî rayîrî de fek eştênê genimê ke vincewêk weriştbi we, werdêne. Vîte zî sey her roje çirtikî dênê xo ra, ge şîne vernîya bizêkan ge zî agêrêne ameyne peynîya înan. O wext Roşna zî bi çuwayê destê xo, înan dima “e e ey” kerdêne û ê ramitênê, nêverdêne genimê şarî biwerê.

Vîte a roje zî sey her roje, rayîr ra hîna vêşêr Roşna aciz kerde. Wina nata-weta vazdêne. Ha to dî yew pil şa xo ra û şîye vernîya bizêkan de sey dîkî tîk vinderte ha to dî reyna agêra amîye peynîya înan. Şîne hetê çepî ser, ameyne hetê rastî ser. Pil dêne xo ra, çutme eştêne, çirtikî dênê xo ra, şîne û ameyne. Rey-rey sey vergan gala kerdêne, kewtêne mîyanê bizêkan, ê emar (vila) kerdênê. Rey-rey bi qoçanê xo kuwêne înan.

Roşna banderê kermê aye bibî. Gava ke a wina zingurî kerdêne, Roşna veng dêne aye vatêne; “eeeey Vîtê, eeeey Vîtê!”. Vîte senî ke vengê Roşna eşnawitêne ca de vindertêne û agêrêne ewnîyêne aye ra.

A roje zî reyna Vîte qeşmerîyê winasî kerdê, heta resê binê hêgayê Dikî.

Gava resê binê hêgayê Dikî, Roşna reyna ê binê hêgayê Dat Mistefayî ra kerdê war. Vîte vernîya hemîne de pilêk şa xo ra, ê seracêrî ra na çirtikan û kewte vernîya bizêkan. Roşna zî amîye binê sayêra Dat Mistefayî de nişte ro. Çenteyê xo xo mil ra vet û eşt gilê sayêre. Xo versîya binê dare de bineyke derg kerd. Qederêk ra pey sey her roje werište we û vilikî kerdê arê. Kerdê arê, kerdê arê, ardê binê dare de eştê pêser. Yew rey şîye ewnîya bizêkan û Vîte ra, reyna amîye cayê xo de nişte ro û dest bi mûnayîşê vilikan kerd.

Hetanî tîje amîye serê dare, a çend hebî tacî mûnayî. Tacê xo reng bi reng, vilikan ra viraştibî. Ê tacê ke mûnabîy, heme pîya xo sere wa gire dayî.

Tacê aye zaf aye kewtênê. A bi ê tacan, sey nê wisarê rindekî bibî yew parçeyê rindek û rengînê tebîetî. Kejîya porê aye û rengê vilê tacan yewbînan tamam kerdêne. Sereyê aye baxçeyê vilikan mendenê.

Dem êdî hele ra texerîyêne. Nan, rûn û tantûrê xo berdê corê sayêre de, Hênîyê Dat Mistefayî het ronê. Nişte ro û taca xo sereyê xo ra vete, xo lewe de rona; werdê xo werd.

Werdişê werdî ra pey şîye ê qotî ser, ewnîya bizêkan ra. Çarês bizêkê aye tê kîşte de çerênê. Vîte reyna vernîya înan de bî. Wina gewzdîyayîşê înan ra pey Roşna agêra cayê xo. Dorûverê dare de kewte perperikan dima. Bê perperikan meleyî zî perrênê. Rey-rey mele û perperikî qefilnênê la reyna ê veradênê. Bi çuweyê xo kewtibî înan dima, ge vazdêne ge hêdî-hêdî şîne. Ge pay ra ge tuncî ra, înan dima demêko weş vîyarna.

Tîkê bibî rencan. Tîkê zî ereq dabî. Çuweyê xo na hewa, perperikan û meleyan ra va: “Ez ko nika tîkê boya xo bidî. Badê cû ez ko reyna bêrî û çimanê şîma vejî. Eger şîma xo camêrd vînenê, mi bipawênê û cayêk ra meşênê hetanî ke ez bêrî.” Pey nê gefan ra, reyna amîye binê dara xo û ronîşte.

Piştiya xo şana dare. Rencanî ra hewnêkê giranî a tepîşte. Qapaxê çimanê aye rey-rey pê ra nîyaynê. Bi no tewir wext zaf-tay texerîya. Êdî wextê şîyayîşî amebi.

Werişte we û xo da arê. Taca xo eşte çenteyê xo. Waşt hebêk zî sereyê xo wa girê do. Hema destê aye serê aye ser o bi, binê ê qilî ra vengê qalayîşî ame. Ca de vinderte û goşê xo da o het a. E, no qalayîş qalayîşê Vîte bi. Vîte zaf qalabî û barrabî la hema bi no tewir ne qalabî ne zî barrabî.

Roşna bi heyecanêko gird werişte we û hetê vengî ra da ra. Çend ke şîne veng zêdiyêne. Roşna xo bi xo va “No qalayîşê Vîte bîlasebeb nîyo”. Şî serê ê qilê ke veng binê ey ra ameyne, uca vinderte. Gava nêewnîya cêr a, seke ruh aye ra vejîyo, cay xo de bîye sey kolî mende. Yew xewf kewt zereyê aye. Gonîya damaranê aye, ca de vinderte. Nêzana se biko. Bêhemdê xo, peyser gamêk-di gamî eştê. Çimê aye bîy tarî û dewqa aye şîye.

Labelê nê xovînikerdişî zaf nêramit. Seke hewnêko xorîn ra heşar biba û biwerza xo ser, wina cay xo de ceneqîya. Xo ant pêser. Hêz û cesaretê xo pêro kerd yew. Çuweyê xo destê xo de şidêna û na hewa. Reyna amîye serê ê qilî û ewnîya bizêkan ra.

Çîyo ke dîyêne ey ra bawer nêkerdêne. Eke yew marêko sîyayo gird weriştö pay, sereyê xo heta bizêkan ra derg kerdö û wina vinderte ewnîyeno înan ra. Bizêkan hemîne xo anto pêser û ewnîyenê Vîte ra. Vîte zî honî ya vernîya înan de, sereyê xo xo ver de çewt kerdö, çoçanê xo mojnena marî û binê çîman ra ewnîyena ey ra; bi no tewir bizêkan pawena.

Gava mar hêz dano xo û wazeno ke xo bierzö înan ser, Vîte zî sereyê xo dana hewa, çoçanê xo tîk kena û ro marî qalena. Yan zî mar xo hetêkî ser dano û wazeno kîştö Vîte ra xo holê înan ser biko, o mehal Vîte zî xo ê hetî ser dana, vernî ey ra gêna. Bizêkî zî heme pîya sey Vîte xo ê hetî ser danê. Seke Vîte înan rê serekî biko, goreyê marî xo ge nata ge weta dana û nêverdana mar yew firset bivîno ke xo bierzö înan ser.

Roşna senî çim gîna înan ra heyret kerd. O hing de Vîte çimê aye de bîye qehremanêka girde. Êdî ters û xewfê aye zî bin ra şikîya. Çimê aye abî. Gonîya aye damaranê aye ra gêra. Cesaretê aye bi dila. Çuweyê xo na hewa û xîjê marî kerd. Senî ke xîjê marî kerd, reyde zî qîrra: “Ero, ero! Ti xo rê vînenê ti se kenê! De ti camêrd ê xo tey mede hetanî ke ez biresî to!”

Nê qîrrayîşî ra pey ca de marî xo na erd, peyser de tadîya û pufî gina ey, mîyanê vaşî de bi vîndî şî. Hetanî ke çiman ra bi vîndî Vîte, bizêkî û Roşna pey ra ewnîyê ey ra. Êdî ke nêeysa bizêkî bîy sist. Keyfan ver bîye qale-qala înan. Vîte reyna pilêk şa xo ra û ro Roşna da çirtikan. Na rey Roşna vernî aye ra girewte, a qefilna û kerde xo verare. Xo verare de pît şidêna, miçî kerde û va:

-Bêmirade, bêmirade, ez tersena ti ko sereyê xo zî sereyê ma zî biwerê!

XUMXUMÊ

Arêkerdox: **Celadet Alî BEDIRXAN**

Ha nîna nîna nîna
Ha nîna nîna nîna
Xumxumê to rî vana

Keyna Hacî Şaban' a
Kulîlka verê dar a
Xumxumê to rî vana

Tenbûrê kekoy sîya o
Min kuwa têl visyawo
Kekoy kiftê min tadawo

Kekoy kiftê min tadawo
Bazinê min şikîyawo
Xumxumê to rî vana

Keyneka dare bin de
O çiç' yo to pisti[n] de
Tankî ci ra min de

Şimikê Xume zerd î
Maden de pîne kerdî
Ray ra xo pay nêkerdî*.

---

* Mi na deyîre, yew defterê Celadet Alî Bedirxanî ra nuşte. Nuşteyê ey ra fam beno ke Celadetî bi destê xo na deyîre nušta. Bin de zî wina nušto:

“Dimilî- Sason.”

Ez nêzana çirê tîya de “Sason” nušto labelê ziwane na deyîrê ziwane mintiqaya Sêwregi yo. (Notê Malmîsanijî)

MA VEYNÎ, MA ZÎ ESTÎ

EÎ XALDÎ

Na dinya de tayê miletî estî bi keda xo, bi tarîxê xo, bi esl û fêslê xo biyê neteweyî. Nê miletî bi tarîxê xo, kultur û edebîyatê xo, seba merdimayîye, bi holîya xo yenê naskerdene. Labelê na dinya de yew qismê miletanê bînan zî esto ke, nê zî, bi pirodayîş, qirkerdiş, talankerdiş û şaranê bînan qijekvînayîşî reyde biyê neteweyî yan zî xo netewe hesebnenî. Naye ra vanê ke: “Ereb qelleş o. Laz bêhiş o, gêj o. Kurd eger bibo ewliya, mekerî hewş.” No derheq de Azîz Nesîn seba almanan vano ke almanî bi saya tirkan komplekseko kê xocêrvînenê ra xelesîyayî. Çünke almanî mîyanê Ewropa de şaro tewr qebe yeno vînayîş. Sebebo bîn zî mîras û şermekarîya faşîzmê Hîtlerî ya. Şarê ma mîyan de yew hîkaye esta: Vanî ke hargûş (herbêş) şerme û tersinikêya xo ra eciz beno, teq dano canî ey û vano na tersinikî ver de mi rê ciwîyayîş heram o û ez gere şero xo bierzto awe, xo bixeneqno. Warzeno rayîrê verê royî (çemî) ro şaneno. Wexto ke reseno verê awe, qirînceley çipîya linganê ey ra xo verê ey erzenî mîyanê awe. Hargûşê ma vano hele hele, dêmek na dinya de mi ra tersinikêrî zî estî û aye ra qerarê xo peyser gêno, bawerîya xo bi xo yena û xo nêrzeno awe, nêxeneqno. Qisa ra hîse, ey tirkan û almanan zî na mesela ya.

Ma bêrî mesela eslî ser. Çîyo ke nê nuştayî dano mi nuştîş: Eceba bindestî û apeymendişê ma kurdan çiqas mezg û ruhê ma xerepnayo? Tesîrê bindestî çi awa yew şexsîyet ma ser o ferz kerdo û hukmê xo rameno? Gelo hayîya ma ma ra esta yan çin a? Ma bira yîme, labelê ma serê çi bingeyî bira yîme? Kurdî reşikê tirkan ê. Gelo hewcedarîya tayê kurdan zî reşikana esta? Wa heme kes bizano ke çi sazgehê kurdan estî tede xebat û keda ma kirdan zî esta. Naye ra çi çîyo ke nê sazgehê de yeno werî û awan beno, gereke reng û vengê ma zî tede dîyar bibo. Eger wina nêbo, meşte ko no bibo persêko giran û heme kesî ra ver

îdarekerdoxanê sazgehan ra, verê cû zî rojnameyê Azadiya Welatî û Enstîtuya Kurdî ra bêro perskerdene. Azadiya Welatî de yew rîpel, qasê sala destî ca dîyeno kirdkî (zazakî). Ez şaş maneno ke yew rîpel de ehende xeletî senî eşkenî bikî. Merdim kuçe ra çengileyê yew kirdî tepêso bîyaro, nê nuştayan bido nuştîş, ehende şaşî nêviraziyênî. Helbet ê kovar û rojnameyê ke bi nameyê ziwan û kulturê kurdî vejînî, teberê nê rexneyan de nîyî. Her sazgeh wayîrê yew politîka yo. Mesela ti yew nuşte binusî biersawî rojnameyê Cumhuriyetî rê û tede çekuyanê osmanî yan zî çekuyanê xeletan bixebitnî, yan redakte kenî yan zî nêweşanenî. Çünke hurmetê nînan ziwanê xo rê esto. Ez îdarekerdoxanê Azadiya Welatî ra rîca keno ke rojname de nuştayanê xeletan ê kirdkî meweşanî. Çünke hol û havila şima kirdkî rê çin a, qet nêbo zerar medî kirdkî. Şima ziwanî rê no awa bêhurmetî bikî, bîzanî ke şima zî bêhurmet benî. Merdimî yew kar girewt xo dest, gerek bi rûsipîyî bero sere, eger heq ra nêame ê karî bi rûsipîyî ca verdo hîna baş o.

Beno ke tayê merdimî nîyetê mi rexne bikî û mi suçdar bikî. Ez vano ke ney, sey şima nîya, ey şima korfamî ya. Şima xo herinda mi finî ke şima fam bikerî. Serdestê ma kurdan ma qijkek veynenî. Eceba psîkolojîyê bindestî ra nêbo ke tayê kurdî tayê kurdanê binan qijkek biveynî û xo kêmasîyan ra dûrî finî? Aye ra nêbo çîyanê başan de bara ma tay, çîyanê nebaşan de bara ma hîna zaf kona!

Eceba yewbîyena kurdan roşnîr û averberanê kurdan rê kar û bar a yan ney? Ewro Tirkîya de tena ney, heme cayê dinya de tayê grûbanê dezavantajinan rê çîyakariya pozîtîfe wazîyena. Ma çîyêko ziyade zî nêwazenî. Ziwanê ma rê hurmetkarî besê ma ya! Naye ra ma zî birayê bar ê, ma zî estî, ma veynî. . . (*)

(*) Mî no nuşte verê cû nuştibi labelê çend rojî ra pey edîtorê Azadiya Welatî seba kirdkî perspektîfê xo rojname de nuştibi û perspektîfeko erjîyaye bi. Çünke vateyê feki nêbi, çîyêko nuşte bi. Çîyê nuştayî merdimî girê danî û mesuliyetê merdimî ziyade kenî. Ez hêvî keno ke edîtor nê vateyanê xo xo vîr a nêkero û wayîr vejîyo.

SANIKE

Daîmî BÎNGOL

wîran bo bêkesîye
gelê wayan gelê birayan
tomete nîya
famkorîye tewr nîya
qedr û qîymetê dinya çik o ke
biratîya hard û asmênî senên bîya
ê Îbrahîm Paşayê Milan û Zeynel Efendîyî henên bîya
sîng û berê qutnî, qumaşê xemîliyaye û dinya
biratîna
wax qey hard lerzeno
qey va haro heber o
qey ma rê derd o
talanê cîranî
cîwanîya xo de bêkes o
berrîya Wîranşarî zaf ceng û şerî diyê
malxirab biratîye dîrega asinên a
peyê Koyê Qafî de verê şerî de vaş
verê mîye de goşt
fekê dêvî de adirê koyan
boya benîademî êna
germê Wîranşarî de
ez heliyeno
şono peyê Koyê Qafî êno.

12.08.2005

GÛLALA GULXATUN

Arêkerdox: **Mehmed Selîm UZUN**

Ceyk benû, ceyk nibenû. Yo ca di yo gûlal esta. Ya xwi ra vûna, ez Gûlala Gulxatun a.

Gûlala Gulxatun vûna, ez şin cey yo ca xwi rî zewçîyen. Dûna purî û şina. Rahar ra ûnîyena yo cityer ho cit kenû. Gûlala Gulxatun vûna:

-Cityer, cityer, ti mi nigenî?

Cityer vûnû:

-Willey ez xwi r' tu gen, la qey ez tu nigerî!

Gûlala Gulxatun vûna:

-Ti pê çinê ya mi kişenî?

Cityer vûnû:

-Ez pê mesasê xwi ya tu kişen.

Gûlala Gulxatun vûna:

-Willey ez tu nigenû.

Gûlala Gulxatun dûna purî şina. Ina rey rahar a yo merre vera benû. Ya ti ra (ey ra) persena, vûna:

-Merre, merre, ti xwi r' mi nigenî?

Merre vûnû:

-Willey ez xwi r' tu gen.

Gûlala Gulxatun yi ra persena, vûna:

-La ti pê çinê ya mi kişenî?

Merre vûnû:

-Ez pê bueçê xwi ya tu kişen.

Gûlala Gulxatun vûna:

-Niye willey, ez tu nigen.

Gûlala Gulxatun hunê dûna purî û şina. Raharî ser o yo muejle vera benû. Ina rey muejle yê ra persenû, vûnû:

-Gûlala Gulxatun, ti ça ra yena, se ra şina? Ti xwi r' mi nigena?

Gûlala Gulxatun vûna:

-Ê de willey ez xwi r' tu gen.

Gûlala Gulxatun muejlî ra persena, vûna:

-La ti pê çinê ya mi kişenî?

Muejle vûnû:

-Willey çê çikê mi çinî yû ki ez pê tu bikişî.

Gûlal vûna:

-Willey ez tu gen.

Muejle û Gûlala Gulxatun pîya zewcîyînî. Wur (her) dî pîya dînî purî şinî yo do (dewe), yo bûn di pîya cuwîyînî.

Yo ruc varûn varenû. Gûlal vûna:

-Mêro, de şui biney bûn biçarn!

Muejle vûnû:

-Lîya ez qicik a, ez nişken bûn biçarnî. Cey qes ginenû mi lingi ri, ez merenû.

Gûlal vûna:

-Lîya de şui, tewey tu nibenû. Bûnî ma honî yû dalpey kenû.

Muejle mecbur varzenû wi şinû serî bûnî, bûnî çarnenû. Çend girûngî şinû-yenû, hama qes dînû xwi ling ri û ca di merenû.

Gûlal pawena, pawena, muejle nînû. Ya şina ki muejlî qes do xwi ling ir û merdû. Gûlal nişenû rui û ven dena, vûna:

-Heywax! . . Heywax! . . Heywax! . . Telikî tarzûn, muejley sey mîr xarzûn, muxtarî no (new) dewûn, qes gina ling ir; willey şî û şî! . .

Gûlala Gulxatun hunê zî kuwena rahar şina. Vûna, willey ina do hinî mi rî herûm a. Şina, şina, serî yo ruî di rêşt yo pirdî yena. Wexto ki serî pirdî ra vîyeren a, hama yo gijlikê hawêy yena û yê erzena war. Gûlal pûncey pirdî ya aleqîyena. Ûnîyena ki yo suwarî ho yenû. Gûlal ven dena, vûna:

-Suwaro! . . Suwaro! . . Çingir-mingir hatîler, deve dişî tirkîler. Seyra Peyra Xanim gina dengiz ir, xenqîler.

Suwarî ûnîyenû ki yo gûlal hanî ya pûncey pirdî ya. Wi hama mesasê xwi dînû pa û vir kenû o warye (raşte). Vûnû:

-Herê, Seyra Peyra Xanim ti ya?

Ya vûna:

-Ê, ez a.

Suwarî hama ca di mesasê xwi dînû purî, Gûlal kişenû. Vûnû:

-Herê, Seyra Peyra Xanim ti ya hi! Ti xwi rî yo gûlal a la ti hend zî dehbê ya.*

(* Mi na sanik, dewê Palî Ardurêk ra fekî Semê Amûn ra nuşta.

HALÊK PERÎŞANATEY

Mehmed Elî NÊRIBIJ

Mi di esto halêk perîşanatey
Goş bîyo kerr, perey nêkenî vatey
Ferq nêkeno, ha lezey ha vindertey
Vayêk ome, ne nermî mend ne sertey.

Ez ge qayme şono û ge acêrî
Hiş sere di nêmend, çik nîno vîrî
Erd bîyo teng, sek dekewto yew birî
Inî derdî sêne qul kerd, sey tîrî.

Qeseba veşay, ax û naley veng a
Tehmê çikî çin o, zerrî eyrû teng a
Aya ki derdê serî oncena ling a
Ino çi hal o, qey meydanê ceng a?

Ino ome ma sere ki qeder o
Qeder dûrbîyayîşê kedero
Bêumîdey emelan ra heder o
Ma ra bêilacêr esto ki beter o.

Bes o, meki qîrrî, de hinî vindi
Dinya di hem pîsey esta hem rindi
Reyna zî şukur nîmetan ra undi
Dor a, yew şono yew yeno herundi.

FOLKLORE MA RA DI NIMÛNEYÎ

Arêkerdax: Roşan LEZGÎN

I

Kolî kolî hezazê,
Erdî bin de kiryaz ê.
Şarê ma şîwanê ma,
Tirkê ma kolanê ma.
Şarî Şeme berde,
Di Sîwanî ser de.
Sîwan cayko raşt o,
Pa mezget viraşto.
Mezgetê ma nîyo,
Mezgetê xalan o.
Textê xatûnan o,
Cirrê arwêşan o.
Eyşe rê yew lac bîyo,
Name pa çin yo.
Berdo serê zîyare,
Qirban golika çare
Û biza hinare,
Pa gilegoşare ⁽¹⁾.

II

ÇIBENOK

Gastarî, gasta tarî
Xal Mamed!
Wextê şamî û sêparî.
De vaje, çi yo?

-
1. Mi no vate 06. 04. 2007 de, fekê Salîha Menteş ra arêda. Salîha Menteş 65 serrî û dewa Dara Hênî Rîz ra ya.
  2. Mi no çibenok 06. 04. 2007 de, fekê Behrî Menteşî ra arêda. Behrî Menteş 70 serre û dewa Dara Hênî Rîz ra yo.

ŞUŞE

Tekîn AGACIK

Kirmancîya mi
Aqilê to nêbenû barî
To çar koşê dîna kerdû roşt
Aşme û tije de nîyadana
Roştîya zerê xo kerda tarî
No kam û
Mezgê to de heran çiraynenû
Porrê çeynanê to de
Astoran hîrnenû

Hete toyo çep bîyû puç
Varenû to rê kemer û kuç
To dinya xo kerda şuşê reqî
Destê to ra mecêrê
Kena reqe-teqe.

16.06.2006

BORANA AZADÎ

Sîyamend MÎRVANÎ

Ma hela ke semedê azadî qîrrayn
Vengê ma resayn to, ti binê asmênî ra firrayn.
Ti tim cayanê berzan ser ra şîn
Ti serê hewran d', tîtikê koyan d' rakewtîn
Ma tim zî rayîrê to pawitîn
Ti amên, to ma ra gonî tirawitîn
To pê gonî sereyê xo şitîn.

Ti cey persaya zerenc ra
Qey nequr û lingê yê heneyin î.
Ti cey persaya kerga sîyay ra
Qey hergû cayê yê buw teneyin.
Ti qey ma ra dûrî vindertîn,
Rîy xo ma ra nimitîn?
Çi tengane bibîn, to eyn ma ra sawitîn
To şarî rê tim lawikî vatîn
Ti tanînî rê dengbêj bîn
Ti tanînî rê zî çimvej bîn.
Ti tim serê behran ra vêtîn
To rengê behran û asmênî ra azadî girewtîn.

Ez zana ke ti ma rê çî nêvana
De xatir bi to hinî.
Sew welat binê payan d' nêbîn
Çi gureyê mi to de bîn?
Wa ez ka binê payan de bişîn.

Ti ke borana azadî ya
Azadî binê pelanê to de nimitî ya
Sew to welatê ma zî bikerdîn binê pelanê xo
Yi ser o lawikî bivatîn
Cey se bîn?
Borana azadî, cey se bîn?

Îstanbul, 30.09.2006

HEMÊ WAY MI

Arêkerdox: H. GIRAN

Hemi, yew cinîya qelbînij a. (Qelbîn yew dewa Pîranî ya.) Vanî Hemi bêhesab rind bîya. Nêweşa gedî (hemîla) bîya, wexto ke xelisîyaya (gede ardo) merda. Mergê aye ser ra, waya aye Eysîka Perike bermaya, ser o na durike vata.

Hemê ⁽¹⁾ way mi, hemîlay mi
Hemê way mi, hemîlay mi
Rojawan o, rojhelat o
Şewqê to dawo heyato
Venganê to dawo welato.

Keko Cemîl ⁽¹⁾ rarî ser o
Xeberi şî Hopi ⁽²⁾ mîyano
Wa bêrî dat û datîzano
Hetanê rojê qîyametî
Hesirmenda datîzan a
Xeberi şîya Ferşikano ⁽³⁾
Wa bêrî xal û xalîzano
Va yeno vayê koyan o
War keno xîncê banano
Rişneno pelê darano
Vay dano por û piskano
Leqnenno zerbey berano.

Hemê way mi, hemîlay mi
Hemê way mi, hemîlay mi
Rojawan o, rojhelat o
Şewqê to dawo heyato
Venganê to dawo welato.

---

1. *Cemîl*, kekê Hemi yo. Ê rojan de rayîrî ser o bîyo ke şêro esker.

2. *Hopi*, yew dewa Pîranî ya.

3. *Ferşikan*, yew dewa Pîranî ya.

MI MI RA PERSÊN!

Îdrîs SEKARÎ

Mi mi ra persên!
Nisirasnena
Behrî gûnûn o her perrî mi
Mi mi ra persên!

Bela û eşq newe kotî zerê mi
Ez yew-yew mirena
Gijikî mi çiyeno reyna
Yew-yew rişeno
Mi aqil da wêra
Ya seyyîdu'l-şuheda!
Ti hê ça?
Mi mi ra persên!
Nisirasnena.

Derd mepers, derdî yar
Hal mepers, hal yeman
Mi mi ra persên!
Mepersên
Nisirasnena.

Bext mepers, bextêko tarî
Eşq mepers, eşqêko sûr
Mi mi ra persên!
Mepersên
Nisirasnena.

Balişna kerra, doşek erd
 Lihêfî mi zî asmên
 Mi mi ra persên!
 Mepersên
 Nisirasnena.

Bê to no bajar mi rê dişmen
 Mi mi ra persên!
 Nisirasnena
 Bîye, bîye, ez ha pawey to
 Bê to no bajar mi rê dişmen
 Se bikirî noxda mi nîna
 Ez to zerê xo ra bierzî
 Mi mi ra persên!
 Nisirasnena.

Belê yew kênek koto zerê mi
 Se kerra kota velkanî mi
 Sancîyeko xidar
 Dest û wasilî mi amey war
 Kerrêka sîya
 Şew û rojê aye yew nîyo
 Hetî yi roşn
 Hetî yi tarî
 Mi mi ra persên!
 Ez ez nîyawa
 Nisirasnena.

Kênekek kota zerê mi
 Şew û rojê aye yew nîyo
 Hetî yi cenet
 Hetî yi cehenem
 Mi mi ra persên!
 Ez ez nîyawa
 Nisirasnena. . .

BÎNALÎ

Heydo KEÇANIC

Amê serba Gule çêyê Îsmayîlê Îbî
Hunkufê mi nêbî, çêna xo se ci dî
Mi xebere dê Sêva çêna Memî
Wa bêrê Gule biwazê, dana Bînî

Çêyê Îbî çêyê zuran o
Heq haya mi ci rê nêverdano
Durîyê ma haziran şima rê bela ano

Ameya Almanya xebetîya

Sebeta malê na dinya

Çêyê Îbî rê hêsîr bîya

Maya mi merde bile ez nêşîya

Turka Memî Îbê Koçe

Sond wenê kifş a rêçe

Bikerê emeg bibo hêçe

Zûrê şima vejîyayî pêro puç ê

Heqê mi Heqo pîl o

Şima de vejeno derd û hîlo

Derd bivînê derman çin o

Heq şima qir kero, bibirno

Mi va ê min ê, yardim kenê

Ti nêvana ke mi de dişmen ê

Huyînê, mi de heval fetelînê

Ebe dostanî mi kişenê

Keçan persena pêro qîyame

Xal bî, çêna xo dê mi

Çêverê hukmatê almanî ra fetelnayîme

Çend şewî teber ra verdayîme

Hînî hînî serdin hînî
 Dormê xo gone û têlî
 Ca çin o çê tede ronî
 Çêyê xalî Hewşê Babayî ra bivînê
     Xebere bidî qezetecîyan û yazaran
     Mi ser ro viraşte senedê des û panc hezaran
     Xo bierzî pîran û rayberan
     Çêyê Îbî rê bîyarê derd û belan
 Raya ma cêrena na kemer de
 Çêyê Îbî çêna xo dê mêrde
 Heq roja sîyaye bîyarî ser de
 Kor bo, bizîbo hetanî merde
     Çêyê Îbî çêyê zuran o
     Heq haya mi ci rê nêverdano
     Rojê pîrnikanê înan ra ano
 Almanya persena, cawo dûrî
 Çim de sarê mi de bîyê sûrî
 Dewa çêyê Îbî d' a zîyara corî
 Kok bibirno kesê dîne ez nêvînî
     Almanya persena, pêro merg î
     Çêyê Îbî astikê mi kerdê zerdî
     Mi xo eşt apê xo Heydî
     Vaje ma rê kilamê, ez bengî
 Çêyê Îbî çêyê zuran o
 Heq haya mi ci rê nêverdano
 Durîyê ma haziran şima rê bela ano.

ÇEND VATEYÊ VERÊNAN

Arêkerdox: Akman GEDÎK

“Adir” vatene ra fek nêveşeno.
Alimî xo vîr a kenê, qeleme xo vîr a nêkena.
Cayo ke koyî çinê bî, tumî xo ko vînenê.
Comerd vanê, mal ra kenê; egît vanê, can ra kenê.
Dare çixa (çiqas) derg bena bibo kî nêresena asmênî.
Destê pî û kalî lajekî rê mîras o.
Firsend hertim dest nêkuno.
Hebe (bi) torbeyê talî astore nêna pêguretene.
Her rindeke qusurê xo esto.
Kamcî roje esta ke şand nêbîyo.
Kamî ke tuyê vayî kerd, tuye ruyê (rîyê) xo keno.
Karî ra meterse, wa kar to ra biterso.
Kes nêkuno mezela kesî.
Kutik payna linga kutikî nêdano.
Kutikê teverî, heşarê çeyî (keyî) nêbeno.
Leylege ki teyr say kena, amnanî êna, zimistanî şona.
Mangaya ke hebe zengil a, vîndî nêbena.
Merdena here, kutikî rê bena veyve.
Merdena rê çare çin o.
Mordem (merdim) ke şî meymantîya cinawirî (vergî), gereke kutikî xo de bero.
Mordemê ke cefa nêanita, qedrê sefa nêzano.
Mordemê ke hebe roj çila (çira) fiste ta, şan de tarî de maneno.
Mordemo ke deyn ra terseno, gereke çêverê xo girs (gird) yamekero.
Oyo ke Heqî ra nêterseno, ci (ey) ra biterse.
Paleyo xirab verva şandî zeredejan cêno.
Qantire ra pers kerd vato “Pîyê to kam o?”, vato “Xalê mi astor o”.
Qîymetê xortînê (xortîye) kalbîyayene de êno zanitene.

Qoçê beranî beranî rê bar nîyê.

Serê koyî ra mij kê m nêbeno.

Sergovendî veyve ra, domanî kayî ra aciz nêbenê.

Şenik (tay) vace, zaf goş ser ne.

Teneko tal veng veceno.

Vacê ke asmên de veyve esto, cenî nerdugan nanê ro.

Vêşan vano “Cara[n] mird nêben”, mird vano “Cara[n] vêşan nêben”.

Xebera xirabe rew bena vila.

TARÎXÊ CEBAXÇURÎ

Orhan ZUEXPAYIJ

Ez wazeno to ser o şîr binusî.
Labelê dişmenî mi ra ver destpêkerdbi,
Şîrî to sey fistonekan nuştibî,
La tarîxî to ra tersaybî, nênuştibî.

Ez zûno ke lomey to ma ra estî,
Labelê ma ti rind fehî nêkerdibi,
Ma ra hêrs mebi, ewro zî erey nîyo,
Ma to ser o zaf fikirîyey, la ancax ewro ti kewtî ma vîrî.

Qey Cebaxçur camêrdê û egîtê to nivûnî?
Ez zûno, to tim zor dabi yîn, camêrdê to ra tersaynî.
Egîtê to û camêrdê to girangir bî,
Çi rey to milê xo yîn ver de erd nêdabi.

Şêx Seîdî rîy xo verê ewile da hetî to ya,
Kewt rehar semedê xelasî ya,
Viraşt kombîyayîşî xo yê ewilî dewê Çûnî de,
Ha kird ha kirdas, pêro bibî yew verba dişmenî.

Kombîyayîş rojêk Fexran de, roja bîn Sîmsor û Çewlîg de bi.
Werrey to, kam eşîr ra merdimî belukerdê çin bî,
Teyîb Elî ra tepîş heta şêxanî Çûnî,
Kam çin bi na roje û na hela tenge de?

Weverî Royî Muradî ra yew veng bibi berz,
Waharî nê vengî Îsmail Axayî Darê Hênî û Feqî Hesenî Modûn bi,
Vatên “Ma zî terarekî xo kerdo, ma pawey to yî.
Ma waharî dewa yî, na dewa ma ser o deyn a”.

Çûn ra, Çewlîg ra, Darê Hênî û Murtezûn ra,
 Yew qefleyo gird nîyabi pêra,
 Senî kewtibî mîyanî eşîrûnî Licê û Hênî,
 Fehmî Bîlalî û Salih Efendî zûnayê yîn bî.

Şêx Şerîf û Yadî Begûn verî xo dabi Xarpêt,
 Yin dima Guevdereyic, Azic û Çewlîgicî bî,
 Lez dest na Palî ser la deşticî bêbext veciyaybî.
 Şahîn Cindûn hêrs bibi, vatên “Ewro cenetî kirdûn kîştîşî deşticûn o”.

Şêx Şerîf û Hesên Xeyrî xo mîyan de mişewre kerdibi,
 Yew şênî bî Xarpêt de, vatên “Piro dîn, hukmat çin o”.
 Teq-teqê tifingan ra kelt-keltê tirkûn birîyay,
 Vatên “Ma Xarpêt gureta, Meletî zî teq û leq a”.

La raştî o qayde nêbî gelê kirdûn!
 Bêbextî ma û hukmatî tirkûn vatê yin yew bi!
 Dizdê û talankerdiş gerek qederî ma nêbîni!
 Nezûnê û xapênayîşî da ma vînerdiş!

Şêx Şerîfî dewê Metûn de xo dabi kîşt,
 Bêbextî ma û hukmat kewtibî rêçê ey dim,
 Karmî dar dar ra nêbîn, vînerdiş zî nêbîn!
 Labelê roja teng de dostî yîn zaf kêmiyaybî.

Rençber Ezîzî tim şima rê nê lawikî vatên,
 Çimanî yi nêdîn la qelbî yi vatên,
 Tim bermên, derdî yi vatên,
 Yew zonenî yew xo rê vatên.

WISAR AME

Newzat VALÊRÎ

Varan varenû hêdî-hêdî
Rijyen serî erdî ser,
Rijyên çilpî çilpî...

Erd, semedê hesretîyê varanî ina têşan û
Mirdîyê xo wazenû çilpîyanî varanî ra.

Zimistan qedîya,
Wisar ho yenû.
Biewnî senîn helîyena vewrê zimistanî,
Senîn wişena awkê layan.
Biewnî, biewnî hela koyan ra,
Senîn kefenî xo erzenî xo ser ra,
Senîn xelisîyenî merg ra.

Mi va la, hinî ame wisar.
Vara varan, rehmê wisarî...

Merheba, merheba gelêr ra,
Ma rê, şima rê, her kesî rê...
Wisar ame, can ame, ciwîyayîş ame...

Çewlîg, Adare 2003

DARA HÊNÎ RA ÇEND VATEYÊ VERÊNAN Û ÎDYOMÎ

Arêkerdoxe: **Gulfer TURHALLI**

Asin, asinî ra nêtersenû. (Güçlü, güçlüden korkmaz.)

Gî pê vori nêtemerênû. (Bok karla gizlenmez.)

Goza pox lez şikîyêna. (Hassas kişi çabuk kırılır.)

Herg' vaş kokî xu ser benû zergûn. (Her ot kendi kökü üzerinde yeşerir.)

Kerra girona rind ha cê xu de, bileqû bena hezar parçe. (Ağır taş batman döver./Ağır taş yerinden oynamaz.)

Leyîr' marî bê cal (jehrî) nîyû. (Yılan yavrusu zehirsiz olmaz.)

Malo nêşûy wayîrî xu, herom û. (Sahibine faydası olmayan mal haramdır.)

Merdimo hol ho bin' potî d'. (Yiğitlik gizlidir.)

Mêşin lingê xu wa aleqêna, biz lingê xu wa aleqêna. (Her koyun kendi bacağından asılır.)

Paleyo xirab vaştirîyon bedelneno. (Yeteneksiz ırgat sık sık orak değiştirir.)

Sa onêna sa ra, bena sur. (Elma elmaya baka baka kızarır./Üzüm üzüme baka baka kararır.)

Serrêk kota cînon dest, aşmê kanûn di bîz qesnê. (Bir yıllığına yönetim kadınların eline geçmiş, keçileri aralık ayında kırkmışlar.)

Tîja serdin sêr sibê ra bêlu ya. (Soğuk geçecek olan gün sabahtan bellidir.)

Wesfî pîrî, zurî xerîbî. (Yaşlının övünmeleri, yabancının yalanları meşhurdur.)

Xetî çotî hê hetî gê (gay) pîrî d'. (Genç yaşlıdan daha dürüsttür.)

ÎDYOMÎ

Ez nêmerdên, vergon her' mi nêwerdên. (Ben ölmeseydim, kurtlar eşğimi yemezdi./Malıma sahip çıksaydım ziyan olmazdı.)

Fek weş, zerre (qelb) reş. (İçi ayrı, dışı ayrı.)

Mere nêşken' şiyero dês a, gezi bueçê xu ya girê don./Mere nieşkenû şiyero dîyes a, gezi bestenû xwi bueç a. (Fare duvara çıkamıyor, [bir de] kuyruğuna süpürge bağlıyor.)

Mêrde cinî r' bigêro mane, vonû: "Ti mîr alawena, çi qina to şiyena têra?" (Koca karısı için bahane ararsa: "Hamur yoğurduğunda neden kışını sallıyorsun?" der.)

Xocaw' Menşur (Mela Nesredîn) vonû: "Cinîyê mi nêmerdên, mi xora verdên." (Nasrettin Hoca, "Eşim ölmeseydi zaten boşardım" der.)

DILAL

Gawanê WELATÎ

Dilal, ti qey hende zalim a
Ti ha qêst kiştî mi dim a
Semêd qomê to ya barî
Virnî ya mi merg kerd xo çim a

Yew muyê gilon to nêdono
Bi di sey Şîrîn û Zînono
La se kir ez, çi wel xo r' kir
Veng daw dinya Ferhat û Memo

Dilal xo daw nîy zinarî
Monena zerenca marî
Bizûn to ser yenû kiştîş
To nêkenû viraray şarî

Rindûnî dinya bîyarî pîyesero
Horîyûnî cenetî bidî yo perro
Vaj wa pîyerin bigêr şîyero
Nêdonû to çimsîyay Werro

Mal to mendo bîyo piro
Des serrî yo to dest esîr o
Ti Botan d' bîya vîyvi mi r'o
Ez bîyo sey Melê Cizîro.

02.01.2002

EZ KIŞÎYAYO

Remezan ORUÇ

Serd û dayê mi zaf serd û
En çina wû mi se kerdû?
Ez pê yew gule merdû
Tirbê mi ser nîşan kerdû

De bê dayê de bê vîni
Bêkefen û bêmezel û
Ez kişîyayo dayê dayê
De bê pers ki çi semedî?

Serd û wayey mi zaf serd û
Bêkes û tena mendo
Ez pê guley tifingî merdo
Berkoley mi di nîşan kerdo

De bê wayey de bê vîni
Mî xo vîr a mekînî
Ez kişîyayo wayê wayê
Berkoley mi di bewlî bikînî.

1994

RÎPELÎ FIQRA Û MESELAYAN

KERR, KOR Û RUT

Arêkerdox: Celadet Alî BEDIRXAN

Vanî merdimêkê kerr û yewo kor û yewo rut rayîr ra şîyênê. Dima resay cayêkê xewle. Nara ê merdimê kerrî va:

-Birayêno, bi sereyê şima, veng yeno.

Ê korî va:

-Ha o yo!

Ê rutî va:

-Lawo vazdîn, ê dizdî do bêrîn cilanê (kincanê) ma ma ra bigîrîn!

Û her yew hetêk a şî.*

Kurmanckî ra çarnayox: Malmîsanij

DESMAJÎ MI ÇIN Û

Arêkerdoxe: Aysena KURDÎ

Dîk rojêk tever a monenû, vonû ez cêko saxlem di xwi bipawî. Şinû dîyar, onenû luyêk hûnî ya bonî darî di vindeti wa. Vonû:

-Ti çi uja vindeta?

Lu vona:

-Mi dî ti itîya vî, mi eşnawitû ti melêkê (melayêk) zaf hol î. Mi va ma tîdir nimajêk biki.

Dîk onenû nîyetî lu xirav û, vonû:

-Luyê, ti lehzêk vinder. Sêddarek bi tonzîyê xwi ra hûn û yenû; wa bîyerû, ma bi cemeatî nimajî xwi biker.

Lu onena durim xirav û, vona:

(*) Kurmanckîya na fiqra, yew defterê Celadet Alî Bedirxanî de (r. 104) nuştabî. Nuştayê ey ra fam beno ke Celadetî bi destê xo na fiqra nuşt. (Malmîsanij)

-Mela, mi desmaj kerdû xwi vîr a, desmajî mi çin û. Ti û cemeatî xwi ruşên, heyanî ez desmaj bigêrî.

Û şina, şina.

HEYON EZ BONÎ INA BOÇÊ XWIWA QUEL A

Arêkerdoxe: Aysena KURDÎ

Yo merdum benû dostî marî. Mar tim yenû kî (keyeyê) mîyerikî. Mîyerik şit donû ci; mar şitî xwi wenû, zerdêk erzenû tasê şitî, şinû.

Wayerî şitî fikirîyenû, vonû “Ez in marî bikişî, tedir zerdî zaf î”.

Rojêk mar yenû kî mîyerikî, şinû tasê şitî seri. Wayerî şitî kalme donû marî rû, kalme ginenû boçê marî rû, boçi c’ a kuwena. Mar remenû, kuwenû qulê xwi.

Mar xwi neternenû, wayerî şitî kî ra şinû. Mar şinû conû lajî wayerî şitî rû, laj mirenû.

Mudêko dergi ser şinû, wayerî şitî fikirîyenû, vonû “Ez marî dir pîkuwrî”. Şinû serî qulê marî, marî re vonû:

-Bî tever. Ma kuweni pî, rênê benî dost!

Mar sarê xwi qul a onû tever, vonû:

-Heyon ez bonî ina boçê xwiwa quel a, ti zî bonî kerronî mezeli lajî xwi ra, îmkonî dostatî min û ti (to) çin û.

SENEATÎ HER ÇÎ ESTO

Arêkerdoxe: Aysena KURDÎ

Di birê benî. Biro pîli zaf zurker benû. O tirî zî bi ca zuron kenû, her kes te ra bawer kenû.

Biro qiji vonû, in birê mi hindêk zuron kenû, rênê şari c’ a zaf hes kenû; vînder ez zî zuron bikerî, wa şari cê mi bizonû.

Rojêk şinû cemeatî birê xwi. Ber ra şinû zeri, vonû:

-Silomû aleyk.

Cemeati silomî yi kenû. Cemeat re yo persenû vonû:

-Ti tever a omê, çi bi, çi çinîye bi?

Vonû:

-Çîk çin û, la mi dî hewa ra vengî kutikon omên, kutikî lawên.

Cemeat pêrû wîyenû, vonû:

-Sibhanella! Çi rê (rey) hindêk zur bena! Kutikî senê asîmon ra lawênî?

Biro zurker onenû birê yi nîzonû cevabî xwi bidû, vonû:

-Gelê cemeatî, birê mi raştîya vonû. Deli teliqîyawa, liyirî vetî; qertelon liyirî yê kerdî xwi fek a, fir do, hewa ra şî, bîya qîj-qîjê liyiron.

Cemeat vonû:

-Ti çiqas raştîya vonî! Zê Homê wa, zê ti wa.

Cemeat benû vila, biro qiji tobe kenû, vonû ez hinî rênê zuron nîkena, in seneatî birê min o.

ASÎMON DIRRÎYO, BAVÎ ŞÛ BIDERZÛ

Arêkerdoxe: Aysena KURDÎ

Yo zurkerêk benû, zaf zuron kenû. Pê zuronî xwi zaf qurretî kenû, vonû dinya di yonê zê mi zuron bikerû, çin û.

Hevalî yi zaf pê dejênî, vonî:

-Him zuron kenû him zî qurretî kenû!

Yovin (yewbînî) ra vonî:

-Ma se ki ma zorî yi beri?

Persenî, persenî, yo zurkerêk vînenî; adrêsê yi genî. Hevalî xwi ra vonî:

-Ma Sûrîye di zurkerêk dîwû, zuron di ti (to) jêhatîyerî yo.

Vonû:

-De adrêsê yi bidên mi, ez şîyerî bivînî.

Adrêsê yi genû, şinû key mêrikî ca kenû, donû ber re. Qijêko newdes serri berî kenû a. Zurker c' a persenû, vonû: In key filon merdumî yo?

Lajêk vonû:

-Belê xalo. Ez lajî yi wa, kerem ker bî zeri.

Vonû:

-Bavî ti itîya wo?

Lajêk vonû:

-Nîye (nê). Asîmon dirrîyo, bavî mi şû (şîyo) biderzû.

Zurker vonû:

-Xatirî ti.

Û a lehza tepîya gêrenû a. Hevalî yi c' a persênî vonî:

-Ti se kerd, ti zurkero meşhur dî?

Vonû:

-Qet mepersên!

Meselê lajêkî ci rê qisê kenû û vonû:

-Lajek hina vi, êdî bavî sênîn û!

ÇIQAS REHET A ZAZATÎYE

Lajê XENÇERÎ

Vanê: “Ziwanê ma rindek nîyo.”
Çê xo de qesey nêkeno
Domananê xo nêmusneno
Çiqas rehet a zazatîye!

Vanê: “Ortê şarî de qesey mekerî
Nê ziwani vînd bikerî
Xo înkâr bikerî!”
Çiqas rehet a zazatîye!

Vanê: “Kilamanê zazakî re goş mederî
Zazakî nuşte menusî
Şima şenik ê, çira qesey kenî?”
Çiqas rehet a zazatîye!

Vanê: “Îta Îstanbul o, sûkêda girs a
Eke ti zazakî qesey kena
Aqil ra her a.”
Çiqas rehet a zazatîye!

Eslê xo înkâr mekerî!
Kalikê xo bîyarên xo vîrî!
Ê se vanî wa bivacêrî
Zazakî qesey bikerî.

FÎHRÎSTÊ VATEYÎ (HÛMARE: 1-30)

No fihrist goreyê nameyanê nuştoxan (yazarlar) rêz biyo. Her nuştoxî/nuştoxe dima nameyê nuşteyanê (yazılar) ey/aye, her nuşteyî dima zî numreyê hûmara (sayı) kovara Vateyî û rîpelî esto. Mavajî ke 2/26 (yanî hûmara 2. a kovara Vateyî de, rîpelê 26.).

hûmare/rîpel

Abbas İzol

Rîpelê Fiqrayan 28/167

Abdulmuttalîp Koç

Ey Welato Delal 2/26

Dormarê Palî ra Hîre Dêrî 3/76

Abdulmuttalîp Koçî ra Çend Şîrî 5/71

Xûnima Min a 6/64

Vilik 16/96

Ez İnsan o 20/113

Birawo Delal 23/125

Kuwena Mi Vîr 26/57

Adnan Dîndar

Yew Roje 23/110

Akman Gedîk

Bunda Sûç û Guna Mi Çi ye? 4/96

Xo Çeçer ra Dar de Kerê 21/48

Ti Kotî ya? Vejîye Bê! 22/106

Ma Doman Bîme 23/93

No Şaristan 26/8

Vateyê Verênan 26/58

Astareyê Daye Rûyê Asmênî de Nêmento 27/62

Kamcî Çem Nêreseno Deryayî 28/80

Çend Vateyê Verênan 30/72

Çi Taw Şilîye Bivaro 30/26

Alî Adir

Şima rê Silayî ya 19/109

Alî Heyder Sever

Dêrsimî Ser o 2/76

Raya Estemolî Ser o 3/70

Nalîne 4/61

Va Bo 5/65

Ê Min û Karaoxlanî 10/64

Raya Almanya 11/83

“Canî Canî” 15/84

Alî Kizilgedîk

Sayê Sûrî 23/103

Rîpelê Fiqrayan 23/139

Alî Riza Bîlgîlî

Şuyaniya Mordemê Koseyî 14/73

Alîheyderê Alîyê Silêmanê Xerzî

Gula Mi 7/79

Aydin Bîngol

Sozdar: “Ez Wazena Kirmanckî ki Zê Lehçeyanê Bînan Raver Şoro” 13/35

Kayanê Domanan ra: Goge 18/80

Kayanê Domanan ra: Do-do 19/43

Aysena Kurdî

Derûdormeyê Bongilanî ra Tayê Vateyê Verênan 22/118, 23/107, 25/138

Çend Vateyê Verênan û Îdyomî 28/157

Rîpelî Fiqra û Meselayan 29/118

Fiqra û Meseleyan ra 30/81

B. Şîlan

Derheqê Kirmancan (Zazayan) de Konferans 22/89

Bavê Roza

Qeçek 15/70

Birakê Mehmud

Welatî Xo rî Vûno 21/101

Bîrgule

«Vate»yî Ser o Kombîyayîş 2/92

Burhan Beyazyıldırım

Dewran To rê Kî Nêmaneno 22/77

Xurbete de 23/56

C. Zerduş Pîranij

Canê û Lajê Lengi 10/37

Azadî 13/60

Mehemedê Mehmudî 14/88

“Derdê Ma Zî O yo Ke Ganîmendîşê Na Lehçe de Wa Tenê Faydeyê Ma Bibo” 17/6

“Adirî Ez Nimnena” 19/73

Bi Kirmancî Tîyatroyê “Sayê Morû” 23/21

1938 de Ez Dêrsim de Esker Bîya 24/96

Weşanxaneyê Vateyî Yew Îhtîyac Bî 25/6

Celadet Alî Bedîrxan

Ferhenga Kurdî (Kurmançî)-Frensî ..... I /95, 2/101, 3/119, 4/104, 5/94, 6/82, 7/97,
8/88, 9/90, 10/84, 11/106, 12/90, 13/106,
14/107, 15/105, 16/106, 17/107, 18/123

Zarê Dumilî û Mewlûda Usman Efendî 29/112

Xumxumê 30/56

Fiqra û Meseleyan ra 30/81

Cemîl Gundogan

Tayê Problemê Standardîzekerdena Zîwanê Kurdkî 1/69

Kovara Vateyî û Têkiliya Lehçeyanê Kurdkî Ser o 4/49

Cemîl Oguz

Malmîsanîjî Va 16/70

Boranê Ma 18/104

Cewdet Demîrtaş

Luye û Xalê Xuno (Xuyo) Pîşîng 24/164

Melawo Fetbaz 25/129

Çeko

Rojên bi Rûmet û Ziqnawitî 1/28

Dengbêj û Şahîrêde Hêca: Dewrêş Baba	3/4
Loke û Her	5/78
Çuçike	9/63
Axayê Kuzike	9/65
Cem û Cemat	11/43
Dik û Kokim	12/63
Xone û Merre	13/64
Şive	14/8

Çend Rojnameyanê Fransî û Îngilîzî de Xoverrodayîşê Dêrsimî	3/114, 4/100, 5/108
--	---------------------

Çîgdem Karaboga

Azadî	23/16
Welat	24/95
Dayê	24/95
Dêrsim	25/22

Daîmî Bektaş

Bîzde Gaz Kovikî Yoktur Hama Kovikê Gazî Esto	7/91
Sen Keçî Olsan!	7/92
Xizirê Pirdê Surfî	11/92
Ti Merda Ya?	11/93
Gaz Esto?	13/97
Şertê Misilmaniye	13/97

Daîmî Bîngol

Sanike	30/59
--------------	-------

Dengbêj Serdar: “To Ke Xo Nas Nêkerd Kes Qîymet To Nêdano”	4/32
---	------

Deniz Dilar Pirejmanij

Heskerdişê To Mi rê Embarek o	24/90
-------------------------------------	-------

Deniz Gunduz

Piro de Ma Piro Dîme	6/57
Şanike	12/49
Deniz Gunduzî ra Di Şîrî	14/21
Ferhengê Mesut Ozcanî Ser a	20/54
Omid Esto, Hêvî Esta	27/88
Edebiyatê Ma Vile Dano	27/90

Derheqê Kirmanckî (Kirdkî) de Kombîyayîşê Hirêyine	2/5
Derheqê Kirmanckî de Kombîyayîşê Çarine	4/4
Derheqê Kirmanckî de Kombîyayîşê Pancine	5/4
Derheqê Kirmanckî de Kombîyayîşê Şeşine	9/4
Derheqê Kirmanckî de Kombîyayîşê Hewtine	11/6
Derheqê Kirmanckî de Kombîyayîşê Heştine	13/5
Deheqê Kirmanckî de Kombîyayîşê Newine	15/4
Derheqê Kirmanckî de Kombîyayîşê Desine	18/4
Derheqê Kirmanckî de Kombîyayîşê Yewendesine	20/4
Derheqê Kirmanckî (Zazakî) de Kombîyayîşê Diwêsine	22/4
Derheqê Kirmanckî (Zazakî) de Kombîyayîşê Hirêşine (Des û Hirêyine)	24/4
Derheqê Kirmanckî de Kombîyayîşê Çarêşine	28/4
Derheqê Kirmanckî de Kombîyayîşê Pancêşine	29/4
Derheqê Tîyatroyê “Hesrete” de	23/86
Dewij Şiyar	
Hirç û Pirç	14/105
Dîyarbekir de Konferansê Ziwanê Kurdkî	23/124
Dîyarbekir de Veyveyêk	25/139
Doxanê Çermûge	
Doxanê Çermûge ra Di Şîrî	13/40
E. Erdoxan	
Qurbanê Selxvanan	7/81
Efoyê Avdêlicî	
Adirê Zerê Mi	26/40
Ehmedê Dirihî	
Nameyê Mewqîyanê Dewa Mi	20/80
Kirmanckî de Nameyê Tayê Nebatan	22/78
Kirmanckî de Nedayîşê Nebatan	23/46, 24/127
Eli Xaldî	
Heta Key?	26/41

Ziwanê Ma û Rastîya Ma	26/102
Ma Veynî, Ma Zî Estî	30/57

Emily Dickenson

Ez Semedê Rindê ya Merda	24/156
--------------------------------	--------

Ercan Sariççek

Ez Nêweş a	21/33
Hesen Efendiyê Başkoye	22/75
Can Bide Mi, Can!	23/68
Pepûk Waneno	24/116
Cîranê	25/34
Derd Vano	26/43
Vaje	27/61
Kurdîstano	28/123
Xane	30/40

Erdal Er

Birayêna Herî û Devî	5/67
----------------------------	------

Erkan Çewligij

Dilberê	17/88
---------------	-------

Feteh Kurij

Welatê Min	14/96
------------------	-------

Firat Çelker

Zon	4/77
Ezraîl, Amerîkan, Tirk û Kurd	4/95
Firat Çelkerî ra Şîrî	6/42, 7/46, 12/87, 13/73
Lajê Mi Berd	8/16
Xorto Şoreşger	8/85
Çend Vateyê Verênan û Mertalî	9/69
Vateyê Verênan	14/37, 16/81, 17/49, 19/75, 20/87
Dewij û Dizdî	14/97
Culika Mi kî Goş Nana Ser!	15/88
Naye Bere Jûyêde Bîne Bîya!	15/88
Wî Ame!	15/89
Ma Gimjim de Nêbîme, Gimjim Zerrê Ma de Bî	16/31
Rîpelê Fiqrayan: Çend Fiqrayî	17/86

Date

Heskerdiş Bivîne	18/103
Ti Mêrde Kena?	20/106
Çekê Kîmyayî	20/106
Ti Bi Pereyanê Zafan Se Kenî?	20/106

Fotografê Seyîd Rizayî û Tayê Dêrsimijan (1937)	10/89
--	--------------

Gawanê Kurdîstanî

Hîrê Şîrî	4/75
Gawanê Kurdistanî ra Hîrê Şîrî	5/34
Kurdîstan	7/55
Dewanê Palîyî ra Di Deyîrî	10/35

Gawanê Welatî

Gawanê Welatî ra Şîrî	16/103
Welat Vonû	17/106
Qey Birarey Ona ya?	19/98
Welê Mi Vay Dîya	21/119
Kerrê Serî Mezêl Mi Bi	23/74
Darbê Welatî	25/121
Welatî Ma Ça wo?	26/109
Biratî	28/161
Dilal	30/79

Giran Kizil

Rîpelê Fiqrayan	12/85
Welatê Ma Toz-duman o	15/93

Gulbehar Çelik

Ti Melema Zerî ya	22/88
-------------------------	-------

Gulfer Turhalli

Çibenokî (Mertalî)	29/108
Dara Hênî ra Çend Vateyê Verênan û Îdyomî	30/77

Hacı Xoca Muhemmed Elî Ozturk

Heketey Yûsuf û Zelîxa	18/67
Weqay Kerbelay	19/57

Hamdî Ozyûrt

Vîrê Sedefa Welê Bazare ra	9/32, 10/42
----------------------------------	-------------

Vatişê Bêvateyî	11/4, 13/34, 14/36, 15/68, 16/79, 17/26, 19/102
Mi Bikişê, Siyayê Mi Girê De	20/77

Harun Turgut

Veng, Pyec, Zimmeyîş ra Nome û Fîil	1/41
---	------

Hasan Tanriverdî

Hevalê Koyê Bedroyî	29/78
---------------------------	-------

Haydar Diljen

Nuştex, Ziwan û Şexsîyeto Neteweyî	1/64
Programandê Partîyandê Kurdan di Persa Ziwanî	4/19
Eke Kurdî Pê Fam Nêkenê, Şima Çirê Kurdkî Qedexe Kenê?	6/37
Unîversîteya Uppsala de Dersê Kirmanckî (Zazakî)	20/70

Hebûn Okçu

Weşikîya Xebate	25/19
Nêzanayîşê Asnawe	27/82
Mi Bêriya Babê Xo Kerda	30/13

Hesenî Giran (H. Giran)

Diyarbakir de Rojê Mamostayanê Dinya	19/107
Diyarbakir de Kursê Kirmanckî (Zazakî) û Kurmanckî Abî	23/120
Hacî	24/160
Mistê Seferî	25/128
Nêweşê Beşna Weşe	28/117
Eskerî	28/148
Hesenê Hesikî	29/97
Hemê Way Mi	30/67

Heydo Keçanic

Welat	9/79
Dêrsim	9/80
Almanya	10/66
Bêriye	12/78
Heydo Keçanicî ra Şîrî	13/92, 14/85, 15/97, 16/58
Warê Dîyarî	17/15
Ha Bêrê	18/106
Ha Wurze	19/90
Kêneke Doman a	20/105

Uate

Zekî	21/77
Gula Waran	23/106
Cemîla	25/113
Dêvdan	26/105
Bibo Zê Verî	27/80
Bêkes	28/149
Bînali	30/70

Hîşyar Pîran

“Metersi, Kê Pey Kutîş Çî Nêbenî”	12/4
“Yan Terk Bike Yan Zî Şo Esker”	13/42
Ez û Yeşîl Helîkoptere de	14/10

Hîkmet Çalagan

Cêrayîş	14/92
---------------	-------

Huseyîn Burke

Wekîl	25/29
Delalê Mi Cor de Yena	26/30
Luyî û Her	27/55
Xurbet Çetin o	28/151
Kêna Delal	30/44

Huseyîn Gunduz

Şartê Paşay	13/75
-------------------	-------

Huseyîn Kahraman

Şanika Şîni	5/62
-------------------	------

Huseyîn Karakaş

Xewf	19/29
Wayîrê Hênîyê Mamedî	20/73
Xopan	21/86
Serê Tumê Pîlî ra	23/69
Omid Esto	24/152
Trankî	26/63
Cewer	28/129
Dejê Pey Dêsan	29/99
Des û Di Îmamî	30/17

Huseyîn Kizilarlan

Lawuka “Erê Çên Çenê” û Sa Heyder 2/93
 Lawuka Xelîl Begî 3/94

Hûmanê Çîyan

Çond Vatê Derheq Kurdon Almanya di 1/58

IKK

Raya Pêroyîye rê 17/89

Îdrîs Sekarî

Mi Mi ra Persên! 30/68

Îlhamiyê Darahênî

Waştîyê Mi 25/117

Îrfan Kaya

Asalet 25/114
 Rîpelê Fiqrayan 27/92

J. Îhsan Espar

Beyi Se Bena? 2/77, 3/50, 4/79
 Gulê Meltînî 6/14
 J. Îhsan Esparî ra Şîrî 7/33
 Derheqê “Boya Welatî” de 8/73
 Bi Kilmîye 11/86
 Romanêko Newe: Kilama Pepûgî 12/66
 Ferhengêko Newe 15/55
 Kitaban ra: Kitabê Neweyî 17/42
 Çapa Dîyina Hotay Serra Usivê Qurzkizî 19/91
 Konferansê Kirmanckî û Hewramkî 27/4
 Vateyî 28/75
 Orkîdeyî 29/34
 Dilopê Zerrî 30/8

Jacques Prévert

Barbara 28/165

Jêhatî Zengelan

Xal Mehmed 15/58

Wate

Vengbûrek	16/82
Şah İsmayîl	17/57
Avzeydê Benî Hîlal	21/107

Kazim Temurlenk

Game be Game	1/49
Meleka Memedê Xidê Rey: «Qe Diramê Ci ra Nêmend»	2/40

Kemal Unal

Sanika Pasay û Hîrê Lazonê Xo	3/85
Di Birayê Zurekerî	5/106
Ti Ke Asmênê Hotîne ra wa	5/81
“Mi To rê Hewnê Dîyo”	5/82

Kitabêdo newe: Lehçeya Kurdî Zazakî	5/76
--	------

Kitabêdo newe: Lehçeya Kurdî Gorankî	7/88
---	------

Lajê Xencerî

Çiqas Rehet a Zazatîye	30/85
------------------------------	-------

Lerzan Jandîl

Sedserra 19ine de Halê Împaratorîya Osmanîyan û Vuriyenê Nê Demî	2/59, 4/22, 5/37
Ziwanê Kurdî (Dîyalekta Kirmanckî) de Zemîrî	8/18
Rexneyanê Mûrad Ciwanî Ser o	11/66
Kirmanckî de Nameyî	14/46
Raweya Fermanî	22/93
Standard û Modernkerdena Ziwanê de Rolê Dêncekuyan	28/87

M. Mîrzani

Meşû Berfîn	22/116
Şî	23/39
Zerr û A	24/107
Efendî	25/72
Çi Gure yo?	26/103
Hal	27/89

M. Sînaye

Televîzyonê Dewleta Tirkîya de Programê Kirmanckî (Zazakî)	23/90
--	-------

M. Tahîr Akar

Meşkey Mi 25/79

Mahmut Arif Ayçiçek (M. Arif Ayçiçek)

Kuê Bêwaharî 23/44

Narîna Min 26/76

Vêvey Girangîrûn 30/48

Mahmûd Lewendî

Piyê Min û Deyîrê Kirmanckî 26/37

Malmîsanîj

Kirmanckî (Kirdkî) de Suffiksî 1/81, 12/32

Kitabê Kirmanckî (Zazakî) 1/106, 2/128, 3/113, 5/109, 6/95, 11/111, 12/95, 16/111, 19/112,
21/127, 22/126, 23/143, 24/176, 25/144, 26/112, 28/169, 29/128

Zewajê Gulizare yo Sîya 2/95

Ferhengê Tirkî-Kirmanckî (Zazakî) 2/118, 3/95, 5/83, 6/71

Kirmanckîya (Zazakîya) Motkî û Hewêlî ra 6/16

Lehçeya Hewramkî (Gorankî) ra 7/4, 8/33

Wextêk Diyarbekir 8/65

Kulê 38î 9/83

Belgeyêk: “Kürd Kadınları Teali Cemiyeti Nizamnamesi” 10/72

Ver bi Etîmolojîyê Kirmanckî (Zazakî) 11/33

Salih Begê Hêneyî 11/94

Şêx Selaheddînê Şêx Seîdî û Beyatname 16/4

Çend Fotografê Kanê (Kehenê) Dêrsimijan 17/100

Madalyaya Dêrsimî 19/65

Şêx Mehdî (Şêx Meydî) 23/51

Pîlonê Xwi ra Vaci “Teslîmbîyayîşê Şêx Evdîrehîmî Çin o”! 25/38

Mektuba Şêx Elîrizayê Şêx Seîdî (1928) 26/4

Deniz Gunduz: “Eke îmkanî bibîyêne” 27/29

Wayîrê Weşanxaneyê Dozî: “Ma Vanîme... Ma Îna rê mîras Verdîme” 27/10

Weşanxaneyê Bîrî ra 27/37

Xebata Grûba Vateyî Ser o 28/107

Çend Nameyê Kênek û Lajekan 29/42

Martin van Bruinessen

Kurdîstanê Îraqî de Cematêde Qizilbaş: Şebekî 10/23

Mehmed Elî Nêribij

Halêk Perîşanatey 30/62

Mehmed Selîm Uzun (Mehmet Uzun)

Yew Şiîr û Yew Antolojî 1/77

Dinya Baxçe, Her Zûn û Kultur Yew Çiçek a 2/49

Alfred Nobel û Xelata Nobelî ya Edebîyatî 4/39

Yelge 6/29

“Guîn Rişya Arî Nidîyena, Este Şikyo Pîya Nidusyenû” 10/4

Mela Mehmed Elî Hunî û Edebîyato Kirdkî (Zazakî) 18/56

Weqayê Kerbelayî 19/45

Fekanî Zazakî û Problemanî Standardîzekerdişî Ser o 21/34

Çewlîg ra Çend Deyîrî Folklorîkî 23/75

Grûba Xebate ya Vateyî û 29/51

Gûlala Gulxatun 30/60

Mehmet Alî Işık

Siyamed 25/94

Kemera Arza Xelî 26/84

Mehmet Sabrî AYTEKÎN

Mehmet Sabrî AYTEKÎNî ra Şiîrî 13/78

Mehmud Nêşîte

Nameyê Dewarê Bizinî û Gayinî 21/50

Îzin 23/41

Dorûverê Licê ra Tayê Vateyê Verênan 24/157

Rîpelê Fiqrayan 24/166

“Espije Dewlet a Dewlete!” 25/74

Paleyêko Newe 25/131

Çakêto Sipî 26/70

Werêameyîşê Marê Qolî 27/58

Serewedaritişo Bêveng 28/103

Huso Derdewer 29/125

Qehremaniya Vita Zingure 30/51

Mehmudê Dîyarbekirî

Roj Beno Tarî 28/145

Mela Huseyn Amedî

Şêx Seîd Şêxî Ma wo	21/57
Şehîd Kerd Şahî Ewliya	23/131

Mela Kamilê Puexî

Mela Kamilê Puexî ra Şîrî	17/69
Mewlidî Nebî	19/76

Mela Mehemedê Muradan

Mewlidî Zazakî	21/18
Çimûn Xwi Ak'	22/124

Mela Mehmed Elî Hunî

Mewlidî Peyxemberî	22/56
--------------------------	-------

Mela Mehmedê N. Axan

Yew Derd Yeno, Yew Derd Şono	26/23
------------------------------------	-------

Mela Muhammedê Hezanî (Mem)

'Eqîdetu'l-Îmanî	17/28
------------------------	-------

Memed Drewş

Na Ray Raya Yeweya Ziwani ya	2/37
Wenden û Nuştana Kurdî ser o	4/57

Memê Hilkeçikî

Derheqê Dimilkîya Aksaray de	7/35
------------------------------------	------

Memo Darrêz

Dante û Tradîsyona Îdealîstan	1/24
Memo Darrêzî ra Şîrî	2/89
Zelî Boxlonî	5/53
Ma Derheqê Sadêq Hêdayetî di Cafer Cafernêjadi di Qisey Kerd	6/4
Standardîzekerdişê Kirdkî Ser o Çend Vateyî	6/66
Nuştaxiyê Kurdan û Neşkerdişê Kitabanê Kurdî	7/83

Mihanî Licokic

Pîr û Pisînge	2/23
Liwe û Quling	10/67
Mîn Va "Mast"	11/89

Wate

Sîr û Pîyanz	11/97
Her û Ga	12/72
Hera Herrîne	13/81
Pîre û Dîk	14/41
Mamo Hewêz	15/94
Birawo Aqîl û Birawo Gêc	16/97
Liwe û Şêr	17/97
Mar û Citêr û Liwe	19/99
Kêz Xatûne	21/123
Hîrê Lacê Paşay	25/88
Çibenokî (Mertalî)	28/99
Roşnê Çîmanê Min Ti wa	29/90
Zerrî	30/20

Mîkaîl Aslan

Barkerdiş	3/93
Ez Kî Waştîya Xo ra Zaf Hes Kenû	6/36

Mudur Genç

Efsanê Kekûyî	26/106
---------------------	--------

Munzur Çem

“Roze ve Roze Pê Ma Xapit, Hata ke Ma Qir Kerdîme”	1/5
“Ez Ver va Dismenî Çok Ronênan”	2/13
Tertelê 38î ra Ma kî Bara Xo Gurete	3/35
Vilikê Verê Vare	4/66
Komara Tirkîya û Dêrsim	6/44
Hewnê Newroze	7/49
Şahan Axa	9/74
Qemer Axayê Usivan	11/38
Fekê Dêrsimî de Antişê Karan (Fîlan)	12/17
Xeca Xidirî: “Dewa Ma Kerde Xan-Xirave”	13/52
Karê Ziwan û Kulturê ma de Gamêda Newîye: ÎKK	13/100
Şaîro Namdar Sayder	14/25
Di Şêrê Kurdîstanî: Alişêr û Zerîfa	16/17, 17/20
“Nê Miletê Mezlumî Se Kerdîvî?”	19/4
Doktorê Ma	21/54
Demê Begîya Çemişgezêkî de Dêrsim de Nasnameyo Etnîk	23/57
Derheqê Ferhengê Huseyîn Çakmakî de	24/108
Ziyara Conage Ser o Çend Çekuyî	29/110

Murad Canşad

Ez Hol Zaneno	23/17
Rîpelê Fiqrayan	23/134
Bêbextîye	24/123
Vilaweke	28/83
Ahaa Biradero Xoşewîst!	29/69
Torn	30/4

Mutlu Firat

Çimê To Ke Ênê	22/33
Rindek a Uskura	23/89
Xayîzbiyayîş	24/174
Waştîya Mi	24/174
Ez Deyndar o	25/18
Tî Çin a Nika	25/18
No yo Şono	26/101
Mîyanê Meselayan ra	28/162
Ripelê Fiqrayan	28/167
Mi To ra Senî Hes Kerdibî	29/68
Ez û Ti	30/46

Muzafer Ceylan

Xala Qîza Awasî: "Gaxan Ke Bî, Endî Ma Zonêne Ke Zimiston Amo"	19/110
--	--------

Mûrad Ciwan

Nivîsa Lerzan Jandilî û Zamîrên Kirmanckî	9/55
---	------

N. Celalî

Çewlîgo!	21/53
Şinasî	22/92
Nê Ma yê	23/20
Xemilkar	24/122
Xeyalî	24/122
Dorûverê Çewlîgî ra Çend Lorikî	25/99
Çewlîgî de Roja Îmzaya Roşan Lezgînî	26/110

Newzat Dodanij

"Ey ke Bexul Rûmito, O Zî Merdo"	30/47
--	-------

Newzat Gedik (Nevzat Gedik)

Ez Fîrarê Destê To ya	18/95
Resmê Vayî	19/86
Dinya Mina Gewre	20/79
Emrê Mi	21/93
Boglate Bîye	22/120
Ez Bîya Bûmerangê To	23/100
Kulmê Wele Bîya	24/175
Astareyê Domantîna Mi	25/35
Welatê Serherdî	25/87
Bierze Vayî Ver Wa Bero	26/108
Lawo Lawo Hemdî!	27/27
Sergovendî	28/116

Newzat Valêrî

Oy Hewar Dilê Mi!	22/105
Heywax Mi rî!	23/49
Çina wo En?	24/133
Se Beno?	25/78
Gulê Mina Sûr	26/67
Xwi Zûneyîş	27/84
Bê To Yar	28/139
Wisar Ame	30/76

Nihat Elî

Sêwrega 25-30 Serran ra ver û Tanî Vîrameyinî	1/21
---	------

Nûredîn Zaza

Astare	3/79
--------------	------

Oktay Ersoy

Herê Keynê	26/59
Kerrey İsporî	30/22

Omer Ersoz

Heseno Zaza	30/15
-------------------	-------

Orhan Zuexpayij (Orhan Zoxpayij)

Dewî Vînbîyayê	16/54
Tarîxê Cebaxçurî	30/74

Osman Aytar

Wexto ki Merdim Kitabê Dr. Şivanî Waneno 1/50

Receb Dildar

Hezo û Heş 28/121

Remezan Oruç

Ez Kişîyayo 30/80

Remzan Muskan

Welatê Ma 18/109

Rîpelê Fiqrayan

..... 25/141

Robîn Rewşen

Şewe 1/57

Rojda

Rojda ra Di Şîrî 13/50

Roşan Lezgîn

Boya Welatî 8/58

Wisarî Meheredne 9/68

Awê Kewserî ya Areqê To 10/41

Bersiv 11/74

Destanê Xo Bieşrawe 12/83

Xozî Bîyê Zaf 14/4

Huzna 15/71

Rem 16/60

Baba 17/4

Îdyomê Ma 17/76, 18/110, 19/83, 20/108, 21/102, 22/108

Binê Dara Valêre de 19/20

Piling û Kesa 23/99

Galîleoyî Raşt Vato ke "Dinya Cilor a!" 23/129

Tercume û Aversîyayîşê Zîwanî de Rolê Tercumeyî 24/117

Serkewtena Zerencan 25/23

Edebîyat Zîwan o 26/15

Boya Lewanteyî û 26/90

Anton Çexovê Ma û 27/49

Diyarbekir de Kombîyayîşê Wendoxanê Vateyî 29/93

Hebûn Okçuyî Xelata Jurî ya Taybetî Girewte	30/9
Rîko	30/29
Folklorê Ma ra Di Nimûneyî	30/60

Roşan Lezgîn & Serdar Bedirxan

Dîyarbekir ra Çend Xeberê Weşî	23/111
--------------------------------------	--------

Roşan Lezgînî Xelata Weşanxaneyê Apecî Girewte	19/17
--	-------

Sabahattin Ali

Hehecikî	26/26
----------------	-------

Selamî Temirî

Kitabê Roşan Lezgînî "Halîn"î Ser o	28/76
---	-------

Seleh Pak

Bêmale	30/41
--------------	-------

Semed Behrengî

Sanikê Axî	26/77
------------------	-------

Semînerê Kirmanckî (Zazakî)	14/99
-----------------------------------	-------

Serdar Bedirxan

Gelo No Hûmay Hema Zî Weş o?	7/90
Hûmay û Pêxember Çiyê Yewbînan î?	7/90
Ê A Dele Bere Yenê	7/90
To Ebi Mozik Da Mi, Ebi Ga Mi Ra Bigîre	7/91
Vateyê Verênan û Îdyomî	19/67
Luya Fisikere	21/95
Ziwan û Edebîyatê Kurdkî	22/72
Rîpelê Fiqrayan	23/140, 24/167
Tayê Îdyomî	24/148, 25/122
Ziwan Şuxulnayîş	25/4
Kay û Tebîet	26/32
Tayê Vateyê Verênan	26/68

Serdar Roşan

To Ma Serferaz Kerdî	6/59
Hîkayeteke Şêx Sedî	27/85
Qumandar	28/124

Seyîdxan Kurij

Çend Dêrî	1/54
Nîlufer Akbal: “Lawikî Ruhê Mi Îfade Kenê”	2/27
Xerîb û Nasîb	3/28
Çewlîgî ra Dêrî	4/62
Pî û Laj, De Ina Ray Şue Pênî, Kurî û Her	5/80
Çewlîgî ra Di Dêrî	5/90
Rêzan: “Dêngbêjê Weş a, la Miyûnî Şarî Xwi di”	5/22
Mahmut Celayîr: “Ez Wazena Ê Cenetê Vînbîyayî Hêna Vîni”	8/4
Mektubi, Qey Merd?	9/81
“Qey Nê Welatî di Tarîx Tim Aw Ser ra Nusîyenû?”	9/87
Çewlîgî ra Di Deyîrî	10/78
Dyeb Sur	12/52
Hîrye Lacî Padîşahî	13/67
Çewlîgî ra Hîrê Deyîrî (Kîlamî)	13/98
Çewlîgî ra Di Deyîrî (Kîlamî)	14/71
Rîpelê Fîqrayan	14/101
Qîlif Marî di Yew Xuert	15/100
Fîlît û Demîrel	16/99
Fekê Çewlîgî de Antişê Karan (Fîlan)	17/51, 18/113, 19/103
“Zerac û Xozanê”	19/96
Çewlîgî de Erdlerz	21/78
“Eskerûn Her Çi ma Vêşnabi”	22/81
“Kur ra 33 Têni Kîşîyay”	22/84
Ressamo Kurd Mehmud Celayîr Pêşangehê Enternasyonale de	23/36
Zerenc	23/141
Vêv û Vistore	24/162
“Xeber Êmey Dewûn Ki Şêx Seîd Şîyo Dîyarbekirî Ser”	25/82
Elî Werday Heydon	25/118
Astarê Warê Ma	26/44
Rençber Ezîz	27/72
“Kurdî, Nika Dinya de Neteweya En Gird a ke. . .”	29/35

Sînan Sutpak

Kovara Vateyî Ser o	13/62
Janê Bêtobîyene	25/126
Qîm Nêkerd	26/82
“Estanekanê Sêwregî ra”	28/141
Wendene û Nuştene Ziwanê Dayîke Şimitena Şitê Dayîk a	29/88

Sîyamend Mîrvanî

Ez Kurd	25/77
Tî	26/14
Sîmserkîs Deway Min a	27/48
Xecê Bê, Hende Paye Nêbeno	28/81
Vateyê Verênan	28/143
Rindîya Koyanê Welatê Ma	29/50
Borana Azadî	30/65

Suleyman Yilmaz

Akerdişê Merasimê Sertîfikaya Kirmanckî (Zazakî)	24/150
--	--------

Sven Delblanc

Zeynebi, Gulnari	1/60
------------------------	------

Şakir Epozdemir

Meseleya Seîd Elçî û Dr. Şivanî	7/56
---------------------------------------	------

Şêx Selaheddîn Fîrat

Beyatname	16/10
-----------------	-------

Şukrî Atîk

“Zonê Min Xezîna Ruhê Min o.”	20/97
-------------------------------------	-------

Tahsîn Eriş

Rizo Embar	13/94
------------------	-------

Tekîn Agacik

Gunekar	28/140
Çêna Apî	28/150
Şuşe	30/64

Telqînu'l-Meyt (Vîrardişê Merdî)	23/104
---	--------

Turan Tekîn

Memed Çapan: “Perê Tirkû Ne Werîno Ne Simîno, Axu yo”	12/9
---	------

Turgut Ersoy

Hewno Kewe	20/83
------------------	-------

Ez Zî Lezbîyen a	20/107
Lajeko Asê	21/84

Umer Akengîn

Qula Nîrî ra	11/89
Hac Elîyê Xaçeki û Mela	12/79

Veli Şahîn

Rîpelê Fîqrayan	23/137
-----------------------	--------

W. K. Merdimîn

Çewlîgî ra Çend Îdyomî (Deyîmî)	15/76
“Mi rê Vûnî Yadin! Xelasê Şima Mi Dest ra Çînê ya!”	16/22
“Ti Heta Mîraz Kirî, Şar Patîle Dûno Pera”	17/15
Tepîşîyayîşê Şêx Şerîfî	17/84
Se Beno?	18/55
Mela Kamîlê Puexî: „Werrekîna Inî Melay Mumtazî Biûmênî Yew Ca...”	18/82
Pê Se Kirî?	19/27
Mend û Mend	20/53
Fekê Çewlîgî de Antişê Karan (Fîlan)	20/89
Ferhengê Kirdkî yê Mehmed Aydarî Ser o	21/62
Hîna Baş o	22/80
Çewlîgî ra Senetkaro Namedar: Seîd Altun	23/5
Mela Silêmanî Sipênî	24/134, 25/102
Ziwan Musayîş	26/9
Mana û Qal	26/35
Çi Mendo?	26/36
Darba Peyên	26/36
Hele	26/36
Remayeyê Hela Teng	27/36
Mîras	28/119
Lêl û Zelal	29/41
Mezg û Ziwan	29/41
Dinya	29/41
Bezre ra Dare	30/11

W. K. Merdimîn & N. Celalî

“Ez Ina Zê Yew Mûsîbetêk Vînena”	21/4
“Zûnî Ma Weş o Feqet. . .”	22/34

Wahdet Qadirê Xarpêtî

Kelama Madragi 23/128

Wisif Hêlinij

Wa Vajî 28/128

Wusênê Gestemerde

Adirê Newrozî Biveşo Koyanê Ma de 23/119

Dinyaya Bêbexte 24/147

Dewa Bav û Kalî Gestemerde 25/92

Xatir bi Şîma 26/89

Kamaxa Xerîbiye 28/146

Hawtemal û Kombiyayîşê ÎKKyî 28/153

Xal Sebrî

Kurdîstan Şîrin o 26/69

Xecê

Hesretî Mi 6/27

Pali ra Di Deyîrî 23/133

Pali ra Nameyî Çend Vaşan û Vilanî Yabanîyan 23/127

Xelata Şîir û Hikayanê Kirmanckî 28/78

Xezala Şarîkî

Heş û Melşe 15/89

Myerik û Mîrçîk 15/90

Kutekûn Ênî Dûnî Milî Tu Ver o 15/91

Ina Buelig ra Ca Menda 15/91

Kekû 16/68

Şeratkerdişî Keyney Qadî 17/91

Pali û Dêrsim ra Nameyê Tayê Vaşan 18/107

Gûlala Gulxatun 19/87

Darbanî û Heş 20/85

Vateyê Verênan 21/120

Dormeyê Palî ra Çend Îdyomî (Deyîmî) 22/121

Çibenokî 23/101

Semedê Qican a Vateyî 24/163

Ziwanî Qican ra Çend Çekuyî 25/120

Xidir Çelik

Yara Min a	22/74
Koyê Bîngolî	23/98
Bêrê Ma Şîme Welatê Xo	24/126

Y. Barî Arslan

Ma Uza de Qir Kerdîme	24/91
-----------------------------	-------

Yekta H. Okçu

Tembelî û Passîfî Çiyê Holî Nîyê	27/65
Dayê Barave û Sanikê Aye	29/120

Yekta Lezgîn

Şerbeet!	18/97
Mertal û Lezvateyî	19/71
Vateyanê Folklorîkan ê Hetê Licê ra Tayê Nimûneyî	20/100

Yekta Lezgîn & Roşan Lezgîn

Mem (Mela Mehemed): Vanê “Şairî Sey Ecacê Pêlê Behran a...”	16/33
---	-------

Yildiray Beyazgul

Serra ke Ma Tede Tewr Cayê Nêbîme	3/83
---	------

Zulfikar Tak

Meberme Markîg	5/32
----------------------	------

WENDOXAN RA (MEKTUBÎ)

Alî Adir, Koln/Almanya	3/109, 11/103
Alî Riza Bîlgilî, Sagmalçilar-Îstanbul	13/103
Amir Hassanpour, North York/Kanada	6/80
Bira Zordag, Erstfeld/Swîs	4/99
C. Zerduşt, Îstanbul	10/81
Denîz Gunduz, Îstanbul	5/93, 11/102
Doxanê Çermûge, Semsûr (Adiyaman)	13/104
Gawanî Welatî	25/143
Hasan Ordukaya, Ankara	2/117
Hesenî Giran, Dîyarbekir	3/110
Heydo Keçanic, Almanya	9/82
Huseyîn Karakaş, Kocaelî	27/95
M. Îsmail Aslan, Bursa	11/103

Uate

Mamo Cûmî, Lille/Fransa	2/117, 2/117, 6/78
Mazlum Can, Stuttgart/Almanya	8/86
Mehmet Sabrî AYTEKÎN, Nooordlingen/Almanya	13/105
Murad Canşad, Bursa	27/94
Murat Kit, Sagmalcılar-İstanbul	13/103
Necla Morsumbul, İÇel	2/117
Remzan Muskan, Luneburg/Almanya	5/92
Serdar Bedirxan, Diyarbekir	2/114, 2/115, 4/97, 7/94, 7/95, 10/82
Sinan Sutpak, Elbistan	25/142
Şahîn Beyhanî, Zurîh/Swîs	3/112
T. Şahîn, Laufen/Swîs	2/117
Umer Akengîn, Tekirdag	12/88

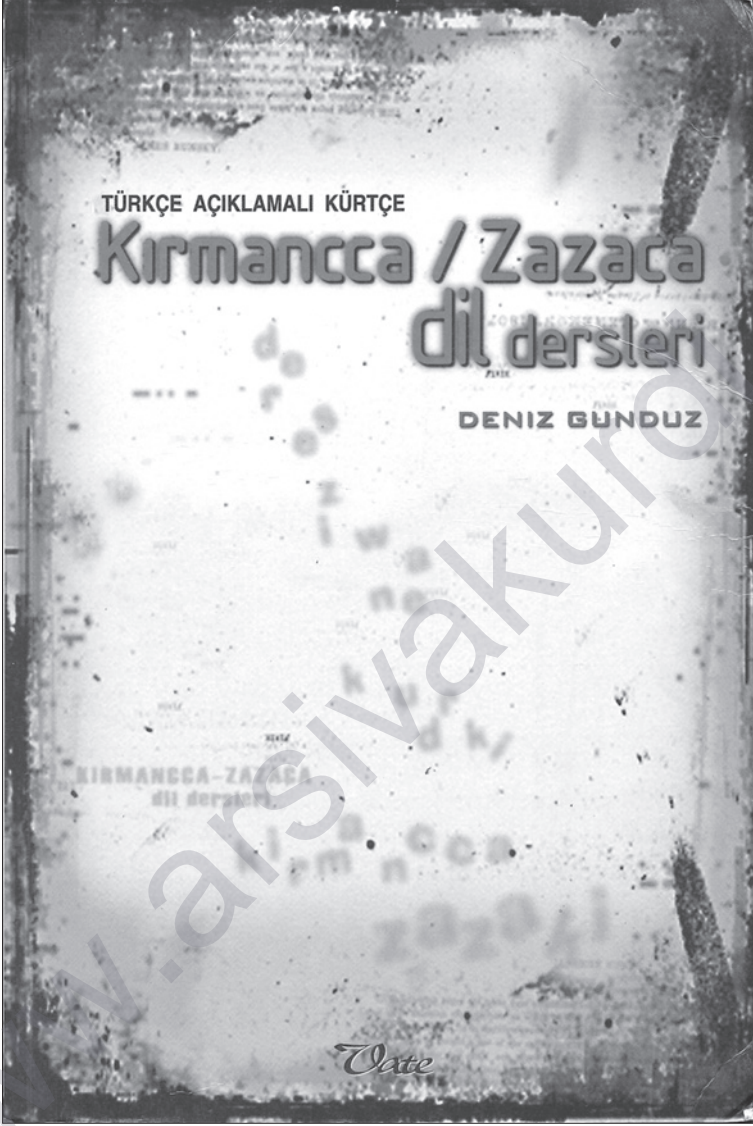

Cemil Gündoğan

Kawa Davası Savunması ve
Kürtlerde Siyasi Savunma Geleneği

Cemil Gündoğan, Kawa Davası Savunması ve Kürtlerde Siyasi Savunma
Geleneği, Vate Yayınları, İstanbul, 2007

Deniz Gündüz, Türkçe Açıklamalı Kürtçe Kırmancca/ Zazaca Dil Dersleri,
Vate Yayınları, İstanbul, 2006